

Hasan Meyzinoğlu

Sınır Karakolu

ekitap.aqorum.com

Hasan Meyzinoğlu

Sınır Karakolu

Akıyla var olan insanoğlu, bu yetisiyle, gözleyen, düşleyen ve de bunları hemcinsleriyle paylaşmak ihtiyacı duyan meraklı da bir yaratıktır ya... Ben de aynı merakla görüp gözlediklerimi sohbetlerimde çok dile getirdim; yetinmedim. Kalıcı olsun diyerek de naçizane yazıya geçirdim.

Hasan Meyzinoğlu

İÇİNDEKİLER

<i>SINIR KARAKOLUNDA TEFTİŞ.....</i>	<i>5</i>
<i>SINIR KARAKOLUNA DOĞRU</i>	<i>16</i>
<i>SINIR KARAKOLUNDA.....</i>	<i>39</i>

SINIR KARAKOLUNDA TEFTİŞ

Tarihin ibresi, 1964'ün sonbaharını göstermekte. Vatani görevim, Yunan-Bulgar sınırında devam ediyor. Sınır karakolumuz, Rodop Dağları'nın doruk çizgisi üzerinde, Gümölcine'ye göre sınırın kuzey doğuya düşen bir noktasında.

Gümölcine ve havalisi, bizlerin yoğunlukla yerleşik olduğu yerdir ya, Rodop dağ köyleriye istisnasız bizdir. Mora'nın Tripolis kentinde gördüğüm üç aylık acemi eğitimini müteakip kendi beldeme gönderilmiş olmam bir hikmeti Hüda mıdır nedir bilemem ama, benim katımda bir lütuftur.

Terhisime az bir zaman kalmış olmasına karşın, şafak saymak ¹ aklımın köşesinden bile geçmiyor. Dört bir yanın bize misk gibi koktuğu, bizi söylediği bu dağlarda, dağlı kardeşlerimin arasında, sanki teferrüce ² çıkmışım da bu arada vatani görevimi de ifa ediyor gibiyim. Ayrıca sınırın diğer yanındaki "Bizim Radyo" dan radyomuza ulaşan türkülerıyla Yunanlı arkadaşlarımı dahi mest eden Kadriye Latifova da o taraftaki bizleri temsilen uzağımızda değil. Azımsanacak şey midir?

Üstüne üstlük, komşu Bulgaristan'dan ziyaretimize gelen aşına seslerle de muhatap olabilmekteyim. Bu da bana, ecdadın son bulmamış nefesi gibi geliyor. Şurda iki hafta oldu olmadı; berrak bir gün. Atlarıyla gelen iki Bulgar subayından biri, "Merhaba!" diye seslenmiyor mu bize doğru? Ben içeride arkadaşlarla laflarken duymuştum ya, yakın arkadaşım Periklis dışarıdan, "Hasan koştur misafirlerin var" diyor.

¹ Anavatan askerlik terimi, gün saymak

² Gezinti

Doğrusu, hiç beklenmedik bu sürpriz ziyaretin, benim için ayrı özelliği vardı. Dili benim dilimdi. Dışarıya çıktığımda ilk defa iki bulgar subayı ile yüzyüzeydim. Sınır çizgisini aşıp beri tarafa geçmişler ayakta bekliyorlardı. Yandaki bir çalıya bağladıkları atları, kızıl donda ve bakımlıydılar. Subayların vücutlarına cuk oturmuş, temiz, ütülü, nitelikli kıyafetleri bizim alışageldiğimiz haki renkte değildi. Koyu kurşuni diyebileceğim bir renkteydi. Ayaklarında gıcır gıcır, uzun, bilek bölgesi körüklü ve parlak çizmeleri aynı zamanda sahtiyan³ mıydı, bilemedim.

O subaylardan Türkçe'yi kusursuz konuşmasıyla dikkatimi çeken orta boylu, mavi gözlü, genç ve yakışıklı olanını, simaca bize benzetmiştim. Hem Türk, hem Bulgar subayı, imkanı olabilir miydi? Buna karşın gözümde, yurdundan kopamamış, ecdattan bir zabitin hayali canlanıyordu.

“Hoşgeldiniz, buyurun şöyle çimene oturalım isterseniz” dediğimde; rütbesinin (aynen Türkçe olarak) üsteğmen, diğerinin de binbaşı olduğunu, buradaki birliğe teftişe geldiklerini söyledikten sonra oturmuşlardı.

“Türk olduğunuzu düşünüyorum. Türkçe'yi aksansız konuşuyorsunuz” deyince Koşukavak'ta Türk çocuklarıyla aynı mahallede büyüdüğünü söylemişti ama Türkçe'sinin o seviyede karar kılmadığı dikkatten kaçmıyordu. Türk spor yıldızlarını, bilhassa güreşçileri, isimleri ve özellikleriyle tanıyor olması, ayrıca ilginçti.

“Yunan karakoluna Türkçe seslenmek niye peki” diye sorduğumda da,

³ Tabaklanarak boyanmış, cilalanmış genellikle keçi derisi

“Ben Yunanca bilmiyorum. Ama Türkçe bu toprakların aşinası. Buradan geçen Yunanlı çocuklardan Türkçe bilenler olabiliyor” diyordu. O dedikleri, mübadil Küçük Asyalıların torunları olabilirdi.

“Daha önce de ziyaretleriniz olmuş belli ki” dediğimde;

“Yolumuz bu yana düştüğünde şöyle bir “Merhaba” için uğradığımız olur elbette. Ayrıca zaman zaman iki tarafın yetkilileri olarak şu an olduğu gibi sınır hattında buluşma durumlarımız olur. Hatta o buluşmalarda ortak tercümanımız, Yunanca ve Pomakçasıyla az güneyinizdeki Sarancina köyünden Rasim Ağa’dır. Hani şu, dükkanında yok yoktur olan Rasim Ağa... Ondan, bir dahaki buluşmamızda bize iki üç şişe Metaksa konyağı bir de bizde bulunmayan birkaç çakmak getirebilerseniz çok makbule geçer doğrusu (belli ki bu yolların acemisi değil). Karşılığında biz de size bazı şeyler getiririz.” Der demez bana, cebinden hiç açılmamış bir paket sigara ile Sofya gül kokusu dediği küçük bir cam tüpü, üzerindeki etiketi çakısıyla kazımayı da ihmal etmeden, “hediyem olsun” deyip vermişti.

Hanidir Buda heykeli gibi bağdaş oturmakta olan Bulgar tipik özelliğindeki binbaşı da tek eksik sigaralı paketini çıkarıp verdi. İkramına koşut, çatık değirmi yüzüne kondurmaya çalıştığı gülümseme, doğarken ölüyordu.

Bu durumda benim de kendilerine bir şeyler ikram etmem şart olmuştu. En uygunu, yokluğunu çektikleri çakmak hediye etmeliydim. Bir çakmağım var; ya diğerine? Periklis’ten ödünç aldım. Yarın öbür gün aşağıya indiğimde nasılsa yenilerini alırdım. Böylece ikisini de boş çevirmemiş oldum. Kabulünden önce nazikçe, “Askersiniz, masraf olacak size” demeyi ihmal etmediydi üsteğmen... Sonra da;

“Biz aslında dün gece firar edip sizin tarafa geçen üç kişiden haberiniz olup olmadığını sormaya geldiydik, lütfen aramızda geçen diğer konuşmaları bildirmeyin yukarıya, uygun olmaz” demişti.

“Rica ederim ne münasebet” dememe kalmadı; çavuş durumu çoktan rapor etmişti ki, kapıdan “Hasan telefono!” diyerek komutanın beni istediğini bildiriyordu. Telefon sözcüğünü duyunca da, “Bu hiç olmadı işte” deyip zaten gitmeye hazırlanmışlarken, keyifleri kaçmış olarak veda ettiler; bir daha da gelmedilerdi.

Bence son söyledikleri bir uyduruk bahaneydi. Aslında amaçları, yokluğunu çektikleri bazı şeylere erişebilmektir.

Telefonda beni bekleyen Çardaklı’daki birliğimizin komutanı yüzbaşının ilk emri “Ordaki sayınızı sakın söyleme” olmuştu. Kendisine ziyaretçilerin söylediği firar olayını aktardığımda bizden ve müteakip karakoldan teftiş için ikişer kişinin gönderilmesini emretmişti. Sonuç olarak, herhangi bir şeye rastlanmadı.

*

Karakoldaki birliğimiz bir takımdan ibaret; lakin sayımız zaman zaman değişebiliyor. En fazla dokuz, en az beş kişiye kadar düştüğü oluyor. Bugün sekiz kişiyiz. Bunların arasında Türk asıllı bir tek benim. Aynı zamanda birliğin mekkarecisiyim. Yani, gerekli nakil işlerinde kullanılmak üzere bakımından sorumlu olduğum bir katır hayvanım var.

Soğuk savaşın hüküm sürdüğü o günlerde Yunan silahlı kuvvetlerinde solculara katiyen iyi gözle bakılmıyordu. Askeriye en küçük birimine kadar, sol görüşlülerin izlenmesi için, erat

arasında “karfi”(çivi) denen muhbirlerle doluydu. Sol görüşlü ailelere mensup Yunanlı erlere, bir de Türkiye’de tahsil görmüş Azınlık mensuplarının bir kısmına mekkareciliği reva görürlerdi. Özellikle solculukta adı zirve yapmış Yunan asıllıları, anasını ağılatırcasına ağır işlere de koşuyorlardı. Böylece o kendini bilmezlere hadlerini bildirmiş oluyorlardı. Öyle ya, “Ordu milletin ordusuydu(!).”

Hiç unutmam, Gümülcine’de ana birlikte iken hukuk fakültesi mezunu Yunanlı, çok değerli bir arkadaşımız vardı bizimle, mekkareci idi. Ama asla gocunmuyordu bu yüzden. Bilakis gurur duymamız gerektiğini, zira vatana bu katır- asker arkadaşlarımız sayesinde herkesten daha fazla yararlı olduğumuzu söylüyordu. Sıkça tekrarladığı bu sözünü, daha ziyade biz azınlık mensuplarını müsterih etmek maksadıyla söylediğini düşünürdüm. Bize yapılan ayrımcılığın farkındaydı çünkü. Daha sonraları, o günün tabur komutanı sola mı meyilliydi, yoksa Yunan asıllı bir aydının alt sınıf mensupları Türklerle bir tutulması mı (yazık ki, sayelerinde şüpheciyiz) kanına dokundu bilinmez, onu yazı işlerine aldırmişti. O vefakar arkadaş, arada bir bizi ziyaret etmeyi ihmal etmiyordu. Unutamam.

Neme lazım, benim emektar mekkarem, o dağlarda az işime yaramadı.

*

Adetimiz olduğu üzere, bugün de arkadaşım Periklis’le yöredeki dağ köylerine doğru gezilere çıkmayı tasarlamıştık ya, tabur komutanının teftişe geleceği haberi ulaşınca niyetimiz suya düştü.

Kışladaki gibi sıkı disipline yer yoktu bu dağ başlarında. Zaptürapt altında değildik. Aslında çavuş inat etse izin vermeyebilirdi tabii, böylesi başıboş keyfi gezilere. Ne var ki, bizim bu çavuş, bir tuhaftı.

Kendisini, yine kendi içinde var edip büyüttüğü anlamsız korkuların tuzağına kaptırarak bir zavallı durumuna düşürmüştü. Haliyle burnu kırılmış, kimseye dış geçirecek gücü kalmamıştı. Korkularına kaynaklık eden şu netameli (!) dağ başlarında, yegane güvenci ve dayanağı olarak beni görüyor bana tutunuyordu. Dolayısıyla yüzüme duracak hali de yoktu... Acaba, kendisini daha rahat hissedeceği, ülkenin başka bir bölgesinde bulunsaydık, durum farklı olur muydu? Kesin farklı olurdu. Çünkü o şartlarda, özgüveni yerli yerinde olacaktı. Kimseden medet ummak zorunda kalmayacaktı. Kendisi Sparta'lıydı. Yunanistan'ın bu bölgesini fena yadırgamıştı. Zira bir yanımız Bulgar düşmanırken, şu bağrında yer tuttuğumuz esrarengiz dağlar da buram buram Türk kokmaktaydı. Türk ise ezeli düşmanın diğer adıydı. Bu koşullar altında kendisini güvende hissedemiyordu. Bir de üstüne üstlük, onbaşının yürek hoplatan azizlikleri, garibin diken üstünde kalmasına yol açıyordu... Bana, buradan kurtulmak için ilk fırsatta merkeze alınmasını isteyeceğini defalarca dile getirmesi bu yüzdendi...

*

Herhangi birinin habersiz ve de kılavuzsuz bize ulaşması kolay olmadığı gibi yasaktı da. Gelecek olanlar, belli bir noktadan itibaren, ancak kılavuzluğumuz eşliğinde gelebilirdi. Bundan ötürü, onbaşı ile bir er vakitlice yola çıkıp tabur komutanını karşılamaya gitmişlerdi.

Sonunda, tabur komutanımız binbaşı, at sırtında teşrif ettiler. Maiyetinde bir de piyade er vardı. Bu komutanı ilk defa görüyorduk. Bodur yapılı, genç görünümlü biriydi. 'Bodur tavuk her gün piliç' denir ya... Atından iner inmez göğsünü öne doğru kabartıp gövdesini dikleştirdi. Bize "Herete akrites" (selam size serhat bekçileri) der demez ayakları üzerinde adeta yaylanarak az ötemizde sınır çizgisinin kıyısındaki beton piramide varıp yanaştı.

Gövdesini bir hamle daha zorlayıp baba hindi gibi kabarttı. Piramidin çevresinde dönerek etrafı şöyle bir kolaçan etti. Yine yaylanarak seken adımlarla binamıza girdi; dip doruk göz gezdirip kendisi için hazırlanmış sandalyeye oturdu. İşaretiyle bizler de yataklarımız üzerine oturduk.

Bizi, gözü pek serhat bekçileri diye övdükten sonra, Bulgarlar için “ciddiye alınacak düşmandan sayılmazlar” deyip kısa kesti, bahsi Türklere getirdi. Türkleri, Yunanlılar kadar kimsenin tanıyamayacağını, Türk ordusunun, önemi haiz bazı genç subayları dışında cahil, uyuşuk, beceriksiz ve barbar kalabalıklardan ibaret olduğunu, tarih içinde kendilerine epeyce ders verdiklerini ama akıl koymadıklarını, hatırlanacağı üzere, son bir dersi de daha geçenlerde Kıbrıs’ın semalarını ihlal etmeye yeltenen savaş uçaklarından birini, serçe kuşu gibi avlayarak verdiklerini (Cengiz Topel’i diyordu), aslında bulunduğumuz bu yörede bir hayli Türk artığı bulunduğunu, (bizleri kastediyor) bağlarına bahçelerine girsene seslerini çıkarmayıp bön bön baktıklarını, her halleriyle aptal, saf yaratıklar olduklarını, bunu bizlerin de gözlemlemiş olabileceğimizi; diğer taraftan, bu zavallıların saflığını fırsat bilerek, yine kendi içlerinden türeyip palazlanan bir takım sülüklerin de var olduğunu, bunların en azılısının, Türk konsolosuyla yedikleri ayrı gitmeyen, ortaklaşa çevirdikleri katakullilerle daha ustaca sömürüp semiren “Keresteci Naimler”namındaki ticari ortaklığın sahibi kardeşler olduğunu, bunların aynı zamanda, ülkemiz aleyhine işler çevirmeyi de ihmal etmediklerini, ancak, yanlarına kalmayacağını, eşref saati gelince hesabı sorulacağını vb. sayıp döktü.

Öfkesi topuklarına çıkmış bu adam, hıncını alamayınca, teftiş bahanesiyle, deşarj olmaya mı gelmişti acaba ta buralara?!.

Bu fütursuz diskurun⁴ hedefinde olmam nedeniyle, arkadaşların tedirgin bakışlarla beni izlediklerinin farkındaydım. Tabii bu, ‘sırası mıydı şimdi’ kaynaklı bir tedirginlikti. Yoksa (Periklis dışında) komutandan farklı düşündüklerini sanmıyordum... Bu adamın kesinkes benden haberi yoktu. Yoksa ne kadar patavatsız olursa olsun, bu denli yüzsüz olamazdı. Bu akli evvel, ikinci sınıf vatandaşlığa bile layık görülmeven, metruk, ezik ve umarsız halkımın anlaşılır sessizliğini akli sıra aptallığına yoruyordu. Hiç şaşırmadım. Zira yazıklararak biliyorum ki, ata düşmanı, evladına da düşman olmakta ısrar ediyordu.

Ne var ki, bu densiz komutanın en son söyledikleri bende çağrışım yaptı:

Daha önceki yıllarda Menderes hükümetinin Batı Trakya’daki Türk köylerine modern ilkokul inşası için tahsis ettiği meblağın büyükçe bir bölümünü cebe indirebilmek için konsolos beyin, zikredilen o Keresteci Naimler’le iş birliği ederek inşaat masraflarını olabildiğince köylüye ödettikleri söylentisi ayyuka çıkmıştı...

*

Komutan müteakiben, “Sorusu olan var mı” diye sorunca, zaten fırsat bekleyen çavuş:

“Evet var komutanım” dedi. “Beni burdan alın n’olur. Bu ıssız dağ başlarında sağlığım çok kötüleşti. Uyku durak kalmadı bende. Gittikçe de daha kötü oluyorum.”

Çavuşun yüzündeki ifade, ‘Canıma gelene kadar kaybettiklerimi umursayacak halde değilim, yeter ki canım kurtulsun’ demektedir.

⁴ söylev

“Neler dökülüyor senin ağzından çavuş? Kulaklarıma inanamıyorum. Bu güzelim dağlarda sağlık bozular mı hiç? Bilakis daha da sağlıklı olunur. Tertemiz havası, suyu, sükunetiyle hastalara şifa sunar bu dağlar. Sanatoryumların bu tür yerleri seçmesi boşuna mıdır? Yoksa sen korkuyor musun?” demesiyle o gün çavuşa yakın bir yere oturmuş onbaşı hemen atıldı:

“Maalesef arkadaşımız korkuyor komutanım. Olmayan şeyleri vehmetmeye başladı. Sanrılar gördüğünü düşünüyoruz. Kaç zamandır yıkanmaya bile gidemiyor. Suyundan yararlandığımız kaynarca iki yüz metre kadar ilerde sık ağaçlıklar arasında. Beraberinde biriyle bile gitmeye cesareti yok. Sağlığının bozulmaya yüz tuttuğu doğrudur.”

Onbaşı bunları söylerken çavuşta ağlamaya hazır bir yüz ifadesi oluşmuştu. Gelirken beraberinde getirdiği korkularını savmak yerine çoğaltmıştı. Korkaklığı, alenen ifşa edilmesine aldırmayacak kadar canına tak etmişti. Ne var ki, çavuşun korkularının artmasında, onun ancak yarı boyu kadar olan onbaşının payı azımsanacak gibi değildi. Çünkü garibin bu zaafını malzeme belleyip dramatize ederek, gece yarıları ‘Bulgar tacizi’ diye sahneleyen kendisiydi. Onun, inatla gece nöbetinde ısrar etmesine fena içerliyordu. Oysa bizden öncekiler bize, nöbet tutmadıklarını, kapıyı dayaklayıp rahat rahat uyduklarını fısıldamışlardı. Çavuşun da aslında nöbet tutulmasındaki ısrarı, görev icabı değil, kendi selameti içindi. Zira gece boyu korkudan uyuyamadığı için yanında birinin uyanık, hazır ve nazır bulunmasına ihtiyaç duymaktaydı. Ancak böyle avunabiliyordu. Gün ağarana kadar uyku ona haramdı. Bu durumda hemşerisi saydığı Kalamata’lı dışında, herkes kendisinden yüz çevirmişti.

Çavuşun iflas etmiş özgüveniyle dibe vurmuş delikanlılığı ve haliyle yüzünde şekil bulmuş zavallılığı, binbaşının kanına dokunmuş olmalı ki, sakın yüzü nefretle gerildi:

“Çavuş!” diye gürlledi. Hiç bir yere gitmiyorsun, görevinin başında kalacaksın! Kalıbından utanmaz mısın? Bu kalıp senden hak arar haberin olsun. Yalancı palıkarlığa⁵ ihtiyacımız yok bilesin! Bu yürekle mi çıkacağız Türklerin karşısına?!”

Bu tiplere göre, her kötü şeyin timsali Türktü. Sanki Türkler yok olsa, yeryüzünde düşmanın adı kalmayacaktı...

“Nerelisin sen” diye gürlledi. Çavuş ıkına sıkına:

“Spartalıyım komutanım ” dedi.

“Ne! Bir de Spartalısın demek? Bu halinle Spartalı olmaya hakkın var mı senin? Ey Lykurgos nerdesin?! Al yasalarını da gel bir yol, bakıver şu hemşerinin icabına! Lykurgos⁶, acizleri kurda kuşa yem ederdin biliyorsun değil mi? Çavuş haydi bakalım, uyandır canını, çık o kabustan, aslına dön! Bu haller, bize yakışan haller olamaz! Onbaşı sana da söylüyorum gözünüzü dört açın!”

Dolayısıyla çavuşun kurtuluşu şimdilik mümkün olmadı. Yakında havalar soğumaya başladığında buradan hep birlikte ayrılacaktık.

Binbaşı, karşısında sıralanmış bizlere, çavuşun tarafından başlayarak sola doğru, bir bir nereli olduğumuzu sormaya başladı. Ben sondan ikinciydim. Sıra bana geldiğinde nasıl bir durumla karşılaşacağımızı benden ziyade arkadaşların merak etmekte olduklarını sezinliyordum. Sağ yanımda sıranın en sonundaki

⁵ Yunan ya da Arnavut askeri

⁶ Milattan Önce 9.yüzyılda yaşamış Spartalı efsane kral ve komutan

arkadaşım Periklis'in de komutana, için için küfretmekte olduğunun farkındaydım.

Nihayet sıra bana geldiğinde:

Adımı duyar duymaz benzi attı. Gözleri büyüdü. Yüz ifadesi çarpıldı. Devirdiği çamın altında kalmıştı. Bu hali, elbette insanlıktan nasipsiz olmadığını da gösteriyordu. Aslında kılını bile kıpırdatmayabilirdi. Mihaniki⁷ bir silkinmeyle yerinden kalkıp yanıma geldi. Elimi gayriihtiyari yakalayıp sıktı. Sırtımı sıvazlamayı da ihmal etmedi.

“Bravo Hasan” dedi. “Gördünüz mü çocuklar arkadaşınız ne güzel konuşuyor Yunancayı. (Aslı astarı yoktu tabii) Muhammedisin demek Hasan?” (‘Müslümansın demek’ Türksün dememek içindi) Ben:

“Evet Türk asıllı Yunan vatandaşıyım” şeklinde karşılık verdim.

“Bravo bravo çocuklar, vakit tamamdır” deyip duymazlıktan geldi. Yerinde yaylanarak kapıya yöneldi. Periklis'i unutmuştu. O da:

“Ben de İskeçe'liyim komutanım; Hıristiyan Hellen'im, adım Periklis!” Diyerek kinayeli bir tekmil savurunca, ani bir dönüş yaptı:

“Bravo Periklis” dedi, baştan savma, “Ne güzel bir adın var, ölümsüz!..”

Ve davranıp, emrindeki erin yedeklediği atına yöneldi.

⁷ Alışkanlı[ın verdiği kolaylıkla yapılan iş

SINIR KARAKOLUNA DOĞRU

Vatani görevime, Gümölcine'deki ana birliğimden sonra, birkaç hafta önce gönderildiğim Rodop dağlarının bağındaki Çardaklı'da devam ediyordum. 1974'ün başlarıydı. Ak libaslı dağların üsüdüğü mevsimdi. Bölük düzeyindeki birliğimizin bulunduğu bu yer, Gümölcine'nin kuzeydoğusunda, otuz kilometre civarı uzaklıktaydı. Buranın, aynı zamanda, Yunan iç savaşında (1946-49) komünist partisi silahlı örgütünün (ELAS) bir kolu olan Osmanlı Tugayı'nın da konuşlandığı yerlerden biri olduğu, ve bu birlikte tabur komutanlığına kadar yükselip "Yoldaş Kapetanyos Kemal"namıyla gerilla savaşı vermiş Mihri Belli'nin de yine bu yerde ciddi yaralanmalara maruz kaldığı bilinmektedir.

Rodop dağları, o günlerde henüz yollarla tanışmadığı için motorlu araçlar buraların yabancıydı. Erzağımız, güneyimizde dağların ovayla buluştuğu yerdeki Türk köyü Sirkeli'ye kadar gelebiliyordu. Oradan birliğimize kadarki nakil işi, biz mekkarecilerin göreviydi. O günlerde, yedi mekkareciden dördünü biz Türkler oluşturmaktaydık. Öğretmen olan Cengiz, Adem, Çakıcı türküsünü dilinden düşürmediği için Çakıcı la-kabını yakıştırdığımız arkadaş ve ben. Yine böyle nakil işinden döndüğümüz karlı bir kış günü, yükümüzü bölüğün yemekhanesine yıkıp aşağıda koğuşumuza geldiğimizde bir misafir amcayla karşılaştık. Cengiz'le ben içeriye adım atar atmaz, Adem, ziyaretçimize; "İşte bu arkadaşlar da bizden" dedi.

En azından ayda bir gelerek, eğeri kırmızı pöstekili atını bizim tavlaya bıraktıktan sonra birliğin komutanıyla bir, bir buçuk saat kadar başbaşa kalıp, bize görünmeden çekip giden bu amcayla, arkadaşlar, ilk kez tanışmış oluyorlardı. Oysa ben onu, çocukluğumdan beri tanıyordum. Müteakip yıllarda

görüşmüşlüğümüz olmadığı için o beni hatırlayamazdı elbet. Babamın askerlikten arkadaşı idi. Gümülcine’de çocuk yaşlarımda babamla birlikte birkaç kez kendisiyle karşılaştığımızı hatırlıyorum. Yazihane gibi kullandığı küçük bir odası vardı. Bizi oraya buyur eder, izzetü ikramda bulunurdu. Babama, Pomak aksaniyle, açamayacağı kapı (devlet kapısı demek istiyordu kesin) olmadığını, gavurcukları parmağında oynattığını söylüyordu. Odasının duvarlarında, bir takım subayların yamacında, kasılmış pozlarla çektiği fotoğrafların yanısıra kral hazretleriyle de bir iki fotoğrafı vardı. Adem’in tanıtmasını müteakip sordu:

“Hoşgeldiniz ba çöçükler (burda delikanlılar)! Nerelisiniz bakalım?..” Ben köyümü söyleyince:

“Benim u küyda askerlik arkadaşım vardır ba. Meyzin İbrahim derlar. Alçak boylu (kısa boylu) biridir ama, çok pelavannık yapardı askerda bra. Görüşürüz ara kera (ara sıra) kasabada (Gümülcine kasaba olarak anılırdı). ”

“Ben onun oğluyum amca!”

“Ne dersin ba çöçim! Bak sen Alla’ın işina beyav. Asker aretlimin çöçinnan (oğluyla) dağ başlarında karşılaşırim. Adın neydi senin ba ulum?” Söylediğimde; “Hasan, seni kasabaya indirteyim ben ba çöçim. Bu cebel yerlerde canın sıkılmıştır senin.”

Şu an karşımda, yardımın seve seve yapılacağını müjdeleyen ve de kesin “he” diyeceğimi uman iki göz parlıyordu. Bu gözlerde, muhbir olduklarına dair en ufak bir işaret yoktu. Bilakis hak ederek kazanıldığına inanılan b-u forsun, her zaman halkının hizmetine amade olduğunu bildiren pırıltılar vardı. Halka hizmetten kasıt, elbette zülfiyara dokunmayan, ama başvuru makamın, büyük bir fedakarlıkmiş gibi gösterip yerine getireceği; örneğin, resmi bir makamın ısrarla savsakladığı basit bir işin hallini sağlamak, orman

korucusunun yazdığı bir cezayı sildirmek, polisin en ufak bir sebepten nezarete tuttuğu fakiri affettirmek gibi, genelde çoğu, ayrımcılık temelli, yıldırma amaçlı, kasıtlı uygulanmış cezalar vardı ya, affa nail olmak, garip ve yoksul halkımın gözünde doğal olarak erişilmesi mucize lütuflardan sayılırdı...

Aslında köylerimizin birçoğu, en azından bir muhbire sahipti ya, bizim bu amca hepsinin üstündeydi. Kendisine teşekkür edip buraları sevdiğimi, daha bile yukarılara çıkmak istediğimi söyleyince şaşkın yüzünde gözleri büyümüştü. Şehre hevesli olan arkadaşımız Cengiz'in naklini, bir hafta içinde hallettiydi. Kendisi de dağlı olan bu amca, yaşadığı geniş yöresinde Yunan'ın gözü kulağı durumundaydı. Devlet, tek bir Yunan asıllının bulunmadığı bu dağ şeridini, öyle kendi haline, başıboş bırakamazdı. En iyi çare, gene yerli halkın içinden, cahil cesaretli, bu işe yatkın ve teşne birini, güya paye verip pohpohlamak suretiyle kullanışa hazır hale getirmektir ki, böyle birini bulmanın hiç de zor olmadığını yaşayarak görmekteydik.

*

Zaman, huyu icabı dur durak tanımıyordu. 1964'ün kışı, doğayı ilkbahara, ilkbaharı da çiçekli libaslar giydirip yaza teslim etmişti. Çardaklı'daki birliğimizden verilen emir üzerine, nöbeti devralmak için, Sarancina köyünün kuzeyindeki sınır karakoluna doğru yola koyulmuştuk.

Ben sınır boyuna gönderilen tim'e mekkareci olarak gönüllü katılmıştım. Rakibim de yoktu aslında. Sekiz kişiydik. Taşınıyor olmamız itibarıyla bize yardım amaçlı katılanlar arasında, atıyla yedek subay teğmen, birkaç er, benim haricimde birkaç mekkareci daha vardı ki, menzile ulaşıp yerleştiğimizde onlar, gerisin geriye birliklerine döneceklerdi.

Çardaklı'da bulunduğum müddetçe dağ köyü olarak, sadece biraz güneyimizdeki Kozören köyüyle tanışmışlığım vardı, o da lamba şişesi alma bahanesiyle (elektrik yoktu) hepi topu iki sefer giderek... Müteakiben bana yasaklandığı için bir daha gitmem nasip olmamıştı. Cemaat odalarında köylülerle sohbet ettiğimi öğrenen köyün daskalos⁸ (şeklen öğretmen, esasen Türk'ü Türk'lüğüne köreltmen), olur a, bir kafa karışıklığına(!) yol açar da köylüyü şirazesinden çıkarırım kaygısıyla ihbarda bulunup uygulatmış bu yasağı. Kendisiyle hiç karşılaşmadıysam da ispiyoncuları vasıtasıyla haberdar edilmiş anlaşılır... "Gammaz olmasa tilki pazarda gezerdi" denilmiştir; amanı bilir misin?! Bu bilgiyi, zaman zaman kendisine mekkaremden artan arpalardan gizlice ikramda bulunduğum o köyden yoksul bir abiden almıştım.

O yıllar, Yunanistan'ın, dağ köylerini tecrit ederek, özümleme (asimilasyon) politikası güttüğü yıllardı. Dışarıdan hiç kimse, (bilhassa Türk asıllılar) dağa ve köylere ruhsatsız gidemezlerdi. Zira, tam da sinsi emellerine doğru emin adımlarla yol alırlarken işi sıkı tutmaları, tedbirde kusur etmemeleri çok çok önemliydi. Yoksa aman ha, densizin biri peyda olur, tutar tekere çomak sokar, bir çuval inciri berbat edebilirdi. Böylece hevesleri kursaklarında kalırdı. Bu yüzden dağlıların da ayrıca devamlı taşımak zorunda oldukları özel belgeleri vardı...

*

Önce kuzeye sınıra doğru epey yol katettikten sonra batıya yöneldik. Sık ağaçlıklar arasında engebeli keçiyollarını takip ederek Hemetli köyüne doğru yol alıyorduk. Devamlı iniş halindeydik. Dağın düze bakan yüzüne eriştiğimizde, Hemetli köyünü kucaklayan vadi, artık ayaklarımız altındaydı. Kuzey

⁸ Yunanca öğretmen

yamaçlardan gelen kaynaklarla beslenen, dereden büyükçe bir akarsu, köyü birkaç evinden ayırıp aştıktan sonra, vadiye arız olmadan, ani dönüşle dağın etek ucuna yönelerek yolu üzerindeki pınarlarla buluşa birleşe, bir yerlerde, sonraları görüp tanıyacağım Kozdere köyünü ikiye bölen çayın koynuna giriyordu.

Düze ayak basar basmaz tarlalar başladı. Önümüzdeki az çok göz doyuran bu topraklara tarla denebilmesi, doğanın bahşettiği bir ayrıcalıktı. O da ancak iki hanenin yüzünü güldürebilecek genişliğe sahipti. Dağlılar, genelde dere kıyılarında oluşmuş, doğanın kendilerine adeta teselli mükafatı gibi sunduğu tahtalar halindeki verimli mi verimli minik arazileri, tarla olarak kullanmaktaydılar. Bir de buralara ettikleri, öncelikli olarak mısır (ki unu kaçamaktan mamalikaya türlü gıdalarının ana maddesiydi), çavdar (ekmeği tıkız, ağır ve doyurucu özellikteydi) vb hububatı, yaban domuzlarından korumak mecburiyetleri vardı ki, ustaca buluşlarıyla tenekeden imal ettikleri, kovucu ses üreten fırıldaklı düzeneklerin de kesinkes çare olduğu söylenemezdi. Zira zaman zaman domuzların, işin aslını domuz gibi sezip bu oyunu bozdukları görülmekteydi.

Koyun, keçi, büyük baş hayvancılık başlıca geçim kaynaklarıydı. Yazın toplayıp orta boy ağaçların dalları arasına maharetlice örüp sıkıştırdıkları otlarla hayvanlarının kışlık zahiresini karşılamaktaydılar.

Dağa yaydıkları sürüleriyle birlikte hareket halindeki çobanların eli boş durmazdı. Sırtlarındaki, ev yapımı heybelerinin bir gözünde, (birçoklarında antika dokuma tezgahları vardı) boy boy ağaç kaşıklar, nihale vb hiç eksik olmazdı. Heybenin diğer gözünde de üretimi sürdürürebilmek için gerekli araç gereçleri bulunmaktaydı.

*

Önümüzde, az sonra pek yakınından geçeceğimiz tütün çapası yapıldığını sandığım tarlada yaşlıca bir adamın yanı sıra, feraceli birkaç kadın çalışmaktaydılar. Onları geçtikten az sonra köye varmış olacaktık. Köyde kısa bir mola verileceğini biliyorduk.

Bineğimin sırtında, çapası yapılan tarlanın hizasına geldiğimde, akarsuyun kıyısına ulaşmış iki çapacının genç kız olduklarını fark ettim. 'Kolay gele' diyecekken vazgeçtim. Ardımdakilerin laf atmalarına bahane yaratmış olabilirdim. Biraz bekledim. Ayrılırken ardımdan kızlardan birinin diğerine şöyle dediği kulağıma çarptı:

“Geberesinin gavuru, nasıl da dik dik baktı!”

Hemetli'deki molamız uzun sürmedi. Kısa bir süre uğradığım kahveciden, köyün, Türkçe konuşulan, polis karakollu, sağlık ocaklı, diğer bazı köylerin de bağlı olduğu bir bucak (nahiye) özelliğiyle merkezi bir köy olduğunu öğrenmiştim. Alçak sesle konuşmamı rica ediyordu. İçerde kahvesini yudumlamakta olan aynasızların (polis) başı, Türkçe'den huylanıyormuş. Tahammül sınırlarını aşmayacak tonda olmalıymış. Köylünün hatırına ricasına uydum.

*

Asırlardır hak uğruna direnmenin d'si öğretilmemiş, onu geçtik hakkın ne olduğu öğretilmemiş, ondan da öte, özünün özüne ait olduğu öğretilmemiş, ezelden belleğine kazınmış, “Allah'la devletin işine karışılmaz” tabusal düsturundan başka bildiği olmayan ve de bilmediğini bilmekten yoksun bu haliyle, kendisine karşı asla iyi niyet beslemeyen, dilini de anlamadığı birilerine, güya hakkı kayıt altına alınmış olarak bırakılmış, ama bir daha da ciddi manada arkası aranmamış bir azınlık toplumu, kimden nasıl hesap sorabilirdi ki?!

Bu azınlığın, ayrıca, örgütlenmeyi tanımayan yapısıyla, kendi içinde azınlık olması durumu gibi bir açmazı daha vardı. Elbette bu umarsız şartlar altındaki yegane dayanağı, tek bildiği diniydi. Çareyi, ona sıkıca sarılmakta arıyordu. Bu hali de doğal olarak efendisinin canına minnetti.

*

Bundan sonraki menzilimiz Gerdeme köyü idi.

Bulduğumuz vadiyi güneye doğru boyladıktan sonra batıya yöneldik. Yumuşak tırmanışlarla epey yol alıp yaylamsı bir düzlüğü de aşarak yüzümüzü kuzeye dönünce Gerdeme yoluna girmiş olduk. Biraz sonra, yukarıdan bölükten az çok tanışıklığımız olan (Ayrı yerlerde kalıyorduk) İskeçe’li Periklis, yanıma koşar ayak yaklaştı. Yolun yoruculuğundan bahsedince, “Al” dedim “Bir müddet sen bin, ben de yürümek istiyorum”. O günden sonra, Periklis’le güvenilir bir arkadaşlık kuracaktık. Biz böyle laflayarak ilerlerken, kavislenen yolun boyunda, iki askerin arasında pejmürde kıyafetli bir sivilin süklüm püklüm götürülmekte olduğunu gördüm. Büyük ihtimalle, arkadaşım Adem’den işittiğim, şu ruhsatını evde unutmuşların çevrilmesi durumu olabilirdi. Bir koşu önlerini kesip durdurdum. Bir elimi sivilin omuzuna atarken diğer elimle elini kavrayıp;

“N’aber hemşerim, n’oluyor böyle”dedim. Pomak aksanıyla:

“Adyamı (Ruhsat) unutmuşum evda o yüzden alıkoydular. Tarlada karı kızan (ailecek) çalışırken tutup aldılar beni” dedi. Tahmin ettiğim gibiydi...

Düçar olduğu bu durumda ne yapacağını bilmeyen, bilse de kendini ifade edecek dili yeterli olmayan bu hemşerim, büyük ihtimalle, kendisini, insandan sayıp dinlemeye bile tenezzül etmeyecek bir hoyratın huzuruna götürülmekteydi. O hoyratın bir

Türk artığına reva göreceği muamele ise en azından sille tokat olacaktı... Kendisine:

“Aga,(abi) bu meretin ne kadar önemli olduğunu bilmekteyken üzerinizden ne diye eksik edersiniz beyav? Haydi sen bir an önce dön işinin başına” dediğimde, garibin solgun benizine kan yürümüştü... O iki ere döndüm:

“Siz ne hakla tarlasında çalışmakta olan bir vatandaşı, hem de çocuklarının gözü önünde yaka paça alıp götürürsünüz lan. Siz düşman askeri misiniz?!” der demez, Periklis, peşimden yetişip, binekten atlayıp irice olanın yakasına yapıştı:

“Bre reziller, siz Helen askeri misiniz yoksa terörist misiniz?! Vatandaşın huzurunu sağlamak başlıca göreviniz iken dehşet saçmak neyin nesi lan?! Zorla alıkoyduğunuz yetmiyormuş gibi, bir de adamcağızı iteleyip kakalayarak götürüyordunuz ha ” dedi.

Hallerinden basit kişiler olduğu anlaşılan bu iki er, hiç beklemedikleri ani bir durumla karşılaşınca şaşırmışlardı. Periklis’in elindeki, gerçeğin farkında olmadığımızı düşünmüş olmalı ki; gözlerini büyüterek, aklı sıra bizi aydınlatıyordu:

“O bizden biri değil sinadelfe⁹, Türk o Türk” dedi.

‘O, sandığınız gibi vatandaş değil, o malum sicilli düşmanımız’ demeye getiriyordu. Vlahoslardan (kaba saba, kıro) oldukları barizdi. Periklis öfkeyle:

“Bre akıl fıkarakaları! Burası Türkiye mi Yunanistan mı lan? Yunan uyruklu herkesin istisnasız Yunan vatandaşı olduğunu nasıl bilmezsiniz lan insan müsveddeleri? Yoksa siz aramıza sızmış

⁹ Meslekdaş kardeşim

düşmanlarsınız da bizim haberimiz mi yok? Astirin!” deyip savdı. Hadleri bildirilmiş askercikler kös kös çekip gittiler.

*

Periklis’i böylece tanımaya başlamıştım.

Yunan ordusunda erlere, disiplin adına da olsa şiddet söz konusu değildi. Yüreklerine korku ekip, sinik sönük olmaları istenmezdi. Kılık kıyafetleri düzgün, canlı, diri ve başı dik olmaları önemsenirdi. İzinli çıkarken ayrıca tembih edilir; kışla haricinde askeri inzibattan başka hiçbir güce (örneğin polise) boyun eğip hesap verilmeyeceği önemle hatırlatılırdı. Bir başka tembih de askerin uğrağı olabilecek meyhane vb yerlerden solcu damgasını yemiş olanlara (ki adları sanları verilirdi) gidilmemesi içindi.

Yaptırım olarak, “filaki” denen hapis cezası uygulanır; cezalı günlerin sayısı kadar askerlik süresi uzamış olurdu. Tutukevinde yatmak durumu da vardı. Caydırıcılık dozu göz korkutmayan bu ceza türü, kimi askere, Periklis gibi bilinçli, seviyeli davranışlar için özgürlük sunarken, kimi görgüsüzleri de seviyesiz davranışları doğrultusunda cesaretlendirebiliyordu.

*

Sağımızda, yılın şu mevsiminde azalmış suyunun sonsuz sabrı ile, zaman içinde yuvarlaklaştırdığı ak pak taşlarıyla gülümseyen akarsu, bağrında çamaşır tokaçlayan kadınlarıyla Gerdeme’ye yaklaştığımızı haber veriyordu. Yol, sola kıvrılınca da zaten, köy gözümüzün önündeydi artık.

Hemen girişinde sağda askeriye ayrılmış genişçe bir arazinin köye bakan tarafına fırın ve koğuş yapılmış, yola bakan büyük bölümü boş alan olarak bırakılmıştı. İki yanındaki iri ceviz ağaçlarının gölgesiyle serinledikten sonra köyü bölerek terkeden

akarsu, kuzeyden gelen kendinden büyükçesiyle yekvücut oluyordu.

Buradaki molamız biraz uzun sürecek gibiydi. Yemek vaktine ilaveten fırından çıkacak ekmekleri bekleyecektik. Ben, önce, alalacele etrafı şöyle bir kolaçan ettim. Sonra da, ağaç gövdelerinden yapılmış köprüyü geçer geçmez, birkaç adım ilerdeki kahveye yönelmiştim ki, birden içime düşen bir hüznle göynüdüm. Durdum ve ceviz ağaçlarının gölgesinde şırl şırl akan suyu dinledim. O şırıltıda, vefasız bir yarin, öksüz kuduğu sevdaya yakılmış, hicranlı bir ağıdın yorgun iniltisini duydum. Daha düne kadar bizim olan ve hala biz olup bize kokan bu topraklarda, ne lanet olası bahtımız varmış ki, ben bir Yunan askeriydim... Bari ikrar verdikleri gibi, ahde vefa ile bize biz olarak saygı duysalardı...

*

Kahveden kulağıma gelen konuşmalardan da anlaşılıyordu ki, köyün dili Pomakçaydı. Yunanlının bu kardeşlerimizi asimile politikasındaki ikna yöntemi, herhalde şu minval üzere yürütölmekteydi:

“Tarihi bir hakikattir ki, ezelden beri üzerinde yaşadığımız ve her karışı, medeniyetimize ait kadim eserlerle dolup taşan bu topraklar, bizatihi tapumuz niteliğinde olup bizim ezeli ve ebedi yurdumuzdur. Aynı şekilde, sizler de buranın ezeli yerlisi olarak, bizimle aynı kanı taşıyan Helen kardeşlerimizsiniz. Sonradan gelerek yurdumuzun bu yöresini işgal eden barbar kavimlerin gadrına maruz kalmış olduğunuzu biliyoruz. Bulgar’ın baskısıyla Bulgarcaı, Türk’ün baskısıyla da İslamı kabul etmek zorunda kalmışsınız. Bugün artık çok şükür, kurtulmuş olan vatanımızda, hasretiyle yanıp tutuştuğumuz siz değerli kardeşlerimize kavuşmuş olmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Ancak görevimizin henüz bitmediğinin de bilincindeyiz. Sizleri kültürel olarak da

aslinıza kavuşturmak boynumuzun borcudur. Bundan sonraki mücadelemiz bu uğurda olacaktır.”

Sınırın diğer yanında kalmış olanlar için de Bulgar'ın kullandığı yöntemin farklı olmadığını biliyoruz. Ne var ki, onun işi daha bir kolay olmalı. Öyle ya, dilden yana bir galesi yok. Zira Pomakça, Bulgarca'nın olsa olsa köylücesi gibidir, farklı sayılmaz. Dolayısıyla onların sadece; “Bizler, aynı dili konuşuyor olmamızdan belli ki, kardeşiz. Türkler zorla Müslümanlaştırmış sizleri” demeleri pekala yeterlidir. Nitekim bu kirli emellerini gerçekleştirmek üzere olduklarına dair duyular var.

*

Kahveye girdiğimde oturanlar arasında ayakta bir asker vardı. Herkes verdiğim selamı “Aleykümselam” diyerek alırken o Yunanca “Yasu sinaderfe!” (Merhaba meslekdaş) deyip çıktı. Herhalde buradaki birlikten biriydi. Yüklüce raflarında göz gezdirerek tezgahdaki bakkala (bu ücra köylerin kahvehaneleri aynı zamanda bakkaldı) yanaştığımda:

“Hoşgeldin, nerelisin?” dedi. Yanıtımdan sonra, öfkeli: “Gördün mü bizim yeni yetme gavurcuğu?!” (Pomak kardeşlerimiz arasında ovaya erken yaşlarında inip uzunca zaman geçirmiş olanlar Türkçeyi Pomak aksansız konuşabilmekteydiler. Karşımdaki orta yaşlı bakkal onlardan biriydi.) “Şu seni Yunanca selamlayıp giden sütübozuğu diyorum. Köylümüzdür. Askerden izinli geldi.”

“Ya! Bizdendi demek?”

“Bizden değil artık. Görev yerinde bir güzel beynini yıkayıp gavur etmişler, bir de kız verip nişanlamışlar. O kadar güzel yıkamışlar ki beynini, akli sıra bizi de kendisi gibi uyanışa(!) davet etmekte. Bir temiz ızgırından (yıldırım için gerekeni yapmak) geçirirdik ya domuzu, ne çare? Artık dümendeki dayısı yazık ki devlet...”

“Her Şeye karşın zor kullanmak çare değil abim. Öğretmeninizin mayası ne?”

“Ne olacak, bütün dağ köylerinde olduğu gibi mayası sulandırılmış medrese mezunlarından!..”

“Öyle deme” dedim, “Onların arasında sağduyulu, ne yapacağını pek ala bilenleri de vardır.”

“Öylesini ne duydum ne de gördüm doğrusu. Bir de daskalos (Yunanlı öğretmen) denen gözcüyü unutmayalım, gölge gibi...”

“Kara gün kararır kalmayacaktır inŐallah, gün doğmadan neler doğar.”

“İnŐallahla maŐallahla olsaydı, bu durumlara zaten düşmezdik kardaŐım!”

Tekrar görüşeceğimizi söyleyerek ayrıldım.

*

Yunanlı, Türkiye öğretmen okulu mezunu veya Türklüğü güden alaylı öğretmenleri saf dışı bırakmak için, onları, dini yanı ağır basan azınlığımıza, zındık belletir; buna mukabil din temelli eğitimle yetişmiş Gümölcine’deki Medrese-i Hayriye mezunlarını hararetle tavsiye ederdi. (Bunları ayrıca, amaçları doğrultusunda daha da verimli kılabilmek için 1966’dan itibaren Selanik Özel Pedagoği Akademisi’nde üç yıllık bir eğitime tabi tutmaya başlayacaklardır.)

Azınlığımızın geçmiŐten gelen bir geleneği vardı: Öğretmenini kendi bulup seçer, ücretini de kendi öderdi. Bu işle, köyün okul ve cami işlerinden sorumlu kurul ilgilenirdi. Bu görevi, öğretim yılı yaklaŐığında, kurulun temsilcileri, kentte belli bir Türk kahvehanesinde toplanan öğretmenlerden uygun gördükleri

biriyile pazarlık ederek gerçekleştirirlerdi. Bu eylemin adı “öğretmen tutmak” idi. Alaylı (kıdemli öğretmenin yanında çıraklıkla yetişmiş öğretmen) öğretmenler genelde din dersiyile birlikte imamlık görevini de yürütürdü. Yoksa ayrıca bir de imam tutulurdu ki, çocukların din dersinden de o sorumlu olurdu. Köylü kesimin öğretmen ücreti, genel olarak, buğdayla karşılanırdı. Bunun bir de iaşe (yedirip içirme) ve ibatesi (barındırma) vardı. İaşe, her gün bir aileye düşen gezek olarak dönüşümlüydü. İkametgah da bir şekilde halledilirdi.

Buna mukabil, Hükümetin tavsiye ettiği medrese çıkışlı takva sahibi, dinine sadık hocaları tercih edenlerin imanına da(!) cüzdânına da halel gelmezdi. Okul idare heyetinde görevli kişileri hak yoluna(!) ikna konusunda, azınlığın öz yapısını gayet iyi bilen, Türk okulları özel denetmeni, sabık Osmanlı aydını Minaidis Efendi'nin eline su dökecek yoktu. Görevini canla başla yürüten bu muhterem, herhangi bir köyün, kazara şeytana uyup(!) Türkiye öğretmen okulu mezunlarına meyleden okul encümen heyetini, yazıhanesine davet ederek özenle ağırlar, İslam dini hakkında methiyeler düzdükten sonra “Zinhar duyulmasın” uyarısıyla gizli din taşıdığını, ardındaki özel odaya serdiği seccadesini de güya gizlice göstererek “Hamdülillah Müslüman” olduğunu müjdeler, imanımıza halel getirmemek için “Dini bütün hocalarımızdan vazgeçmemek üzerimize farzdır” telkiniyle irşadta(!) bulunurdu. Çünkü çok iyi bilirdi ki, “Müslüman Helen” birleşimi, kurallara pek ala uygun bir tamlama oluştururken, “Türk Helen” birleşimi buna imkan vermemekteydi. Minaidis Efendi'nin ağına düşenler, daha ziyade bağınaz kesimden gelenlerdi ki, ücra olan dağlık bölge bu hususta doğal olarak daha verimliceydi...

*

Kahveden dışarıya çıkar çıkmaz, yolumu gözlemekteymiş gibi bana güleç bir ifadeyle yaklaşan koyuca esmer bir asker arkadaşıla karşılaştım:

“Adım Ali, Dedeğaçlıyım. Senden aberim oldu da koşup geldim. Bir mektupçiiim var ayat (hayat) arkadaşıimdan. Enüz okutamadım. Okumam yazmam yok, bana yardım edebilecek mi acebe kim?”

“Elbette ederim Ali, hiç etmez miyim?” dememle dünyalar Ali’nin oldu.

Dedeğaçta yaşayan azınlığımız mensuplarının tamamını Roman kökenliler oluşturuyor desem yalan olmaz. Ali onlardan biriydi. O günden sonra Gerdeme’ye erzak için her geldiğimde neşesi tavan yapan Ali’nin illa “Ey Sevgili Hayat Arkadaşım” diye başlayan mektuplarını hem okudum hem yazdım. Gelen mektupların birinde şahsıma hitaben yazılmış ilave bir name peyda olunca, bana da, Ali’nin; gözleri kısık, alt dudağı ağzında, başını iki yana sallaya sallaya, “Bi görsen, aah bi görsen” diyerek güzelliğini öve öve bitiremediği komşularının kızıyla kalem arkadaşlığı nasip olmuştu.

*

Gerdeme’ye şimdilik veda edip, akarsuyu sağımıza alarak, yola koyulduk. Tam köyü geride bıraktık zannederken suyun öbür tarafında evler belirdi. Yeni bir köyle mi karşılaşıyorduk? Derken, önümüzde o tarafa doğru yol alan feraceli dört kadın göründü. Aralarında biri gayet belirgin, dağlı yürüyüşlüydü. (Yokuşlu yolların eseri, gövdeyi sağa sola devirerek yürüme). Onlara selam verip konuşmayı deneyecektim. Hizalarına gelince bineğimi durdurdum:

“Selamün aleyküm, uğurlar olsun, nereye böyle?” dediğimde hiç beklemedikleri aşına selamla karşılaşınca dördü birden yüzüme baktılar. Üçü genç irisi, biri yaşlıydı. Gençlerin yüzleri canfes gibi, yanaklarından kan damlıyordu. Gök gözlü olan ikisi nasıl da benzeşiyorlardı. Şu dağların müstesna havasından suyundan mıdır nedir, dağlı kardeşlerimiz gerçekten sağlıklı, iri kıyım, güzel, güçlü kuvvetli insanlardı. Dağlı yürüyüşlü yaşlı olanı:

“Aleykümselam ba çöciym,(çocuğum yani oğlum) sen bizden mısın, nerelisin?”

“Evet teyzem sizdenim. Ova köylerindenim ben.”

“Nasıl düşürmüşlar seni kendi tarafına büle? Ne güzel olmuş ama dil mı?”

“Hiç güzel olmaz mı teyzem, şu her şeyiyle misk gibi size, yani bize kokan dağlarda olmak?”

Ak pak aydınlık yüzünde tebessümü eksilmeyen bu saygıdeğer teyze tevazu ile;

“Biz dalılar (dağlılar) ta (daha) çok hoşafa kokarız ba ulum (oğlum), üle bilinir aşada ovada. Heralda üledır da. Dalar bizi idareli beslar. Azdan verir ama naçar da bırakmaz. Biz da azı çoka sayaraktan tutumlu olmayı öğreniriz. Yazın her yemiştan bol bol kak yapar, kışın da hoşaflarını yapar yeriz. Bu yüzden da hoşafa kokarız helbetta. Ovalılar duğruyu sülemişlar, üle dil mı ama?”derken gülmekteydi.

“Misk gibi dağ meyveleriyle hoş kokulu bitkilerinin birlikte harman olduğu hoşaf gibisi var mı teyzem? Ovalılara daha çok tezek kokusu nasip olduğu için sizleri kıskanmışlar besbelli!..”

“Ben aslında buralıyım ulum. Burada Pomakça konuşulur. Ta aşada Türkçe konuşulan bir küde (köyde) evliyim ben. Buralardan

aşalara kız verilir da aşalardan bu taraflara gelen olmaz. Bu eltımın kızıdır, o ikizlar da benimkilardır. Duğduğum köyüme gezmeye (ziyarete) geldık. Birkaç hanelik bu yer Yukarı Gerdeme'dır. Bu tepenin obir tarafında da hısım akrabalarımız az değildir ama, git gidebilirsan. Çekmişlar araya bi çizgi hudut deya, nasıl gidesin canlarını görmeye? Seni yolundan etmeyalım biz ba ulum, sanki kervan uzadı gibi?"

"Farketmez teyzem, yetişirim ben onlara. İyi günler olsun size!"

"Sana da ulum. Hayırlısınnan işallah bitirasın askerliğini. Güle güle batın (bahtın) açık olsun! Siz da selametlasanıza kızım!" deyince, deminden beri bizi gözlerinin içi gülererek izlemekte olan kızlar da bir ağızdan:

"Güle güle!" dediler.

"Gördüyün gibi ulum, kızlarımız utangaçtır bizim."

"Hep öyleyiz be teyzem, biz bize benziyoruz. Kalın sağlıcakla!"

Bineğimi dehleyerek ilerlerken, sağımda, suyu dizden aşığı düşmüş akarsuda çamaşır tokaçlayan, bezi başından boynuna düşmüş, kalın belikleri göğsünü döven kızın dengine eriştiğimde gözgöze gelince "Kolay gelsin" deyiverdim. Şaşkın gülümsedi ve bir ceylan hafifliğinde taştan taşa sekerek az yukarıda aynı işi yapan iki başı bezlinin yanına koştı. Onlar da bezlerini boşlayınca kız oldukları anlaşılımtı.

Yaklaştığımda bu kez de "Hepinize kolay gelsin" diyerek selamladım. Gül saçan güleç yüzleriyle gözümün içine bakarak el salladılar. Ses vermediler. Besbelli çekiniyorlardı. Bunda Türkçelerinden emin olamayışlarının da rolü olabilir miydi?.. Gerçi dillerinden düşürmedikleri ve radyolarından dinledikleri hep türkü ve şarkılarımızdı. Bu yüzden Türkçe'ye o kadar da yabancı

sayılmazlardı. Ama o kadar...Gelecek günlerde şahit olacaktım ki, Pomakça konuşulan köylerde kadınla muhatap olabilmek pek mümkün değildi. Elbette bunun, dil yetersizliğinin yanısıra, ücra yerlerde yetişmiş olmanın getirdiği özellikler, dinimize göre namahreme karşı kadın kişi olmanın sakıncası, dillere düşme korkusu gibi nedenleri vardı. Aslında tüm kadınlarımız için, üç aşağı beş yukarı zaten geçerli değil miydi ki bütün bunlar?

Mülkün bundan önceki sahibi, belli ki tebasının bu durumundan rahatsızlık duymamış. Bugünkü sahibi de elbet işine geldiği gibi yapacak yapacağını, keyfinin kahyası mı var?

Mavi, yeşil, ela gözlü dilber kardeşlerim benim. Biz olarak kalmayı sürdürebilecek miyiz bu gidişle, kokunuzu taşıyan bu cennet köşesi dağlarda kim bilir? Ne kadar isterdim sizlerle hasbıhal etmeyi. Ne diye yasak edilmişiz birbirimize bu kadar bilmem ki?

Bir an, beni benden aldım; vardım hayal alemine daldım. Aynı zeminde, yüzyıl önceki zamana vardım. Hasretiyle yanadurduğum müstakil bizi buldum. Birliğime varana dek de olsa, şevk ve hasretle kucakladım o vuslatı, yadıma düşürmeden hiç firkatı.

*

Köy epey gerilerde kalmıştı. Yokuşu artmakta olan güzergahımız sola doğru kavislenirken az ilerde yolumuzu gözler gibi beklemekte olan bir grup asker göründü. Yanlarına vardığımızda seleflerimiz olduklarını öğrendik. “Derhal yola koyulun!” emri alınca, karakolu, bizim vasıl olmamızı beklemeden terketmişler. Durdukları yer, yol ayırımı noktasıydı. Buradan itibaren anayolu bırakıp ormanlıkta bir keçi yoluna sapacaktık. Belirli aralıklarla ağaç dallarına iliştilmiş boş konserve kutularını takip edersek menzile ulaşacağımızı söylediler. Ayrıca onbaşları, verdiği bir takım bilgilerin yanı sıra, sınır karakolunda nöbete falan gerek

olmadığını; kapıyı dayaklayıp rahat rahat uyuyabileceğimizi; ayrılırken her ihtimale karşı dışarıya taşıdıkları ağır kaya parçasını tekrar içeriye alıp dayak olarak kullanabileceğimizi, teğmen hariç hepimize hayati önemi haiz bir sırrı aktarır gibi heyecanla fısıldadı.

Onlarla vedalaştıktan sonra başımızdaki yedeksubay teğmen beni çağırıp bineğimle önde yürümemi istedi. Bu yerlerin yabancı olmamam itibarıyla da uygun olanın bu olduğunu söyledi. Doğru söylüyordu. Elbette haklı olarak buraların yabancı değilim. Sakini de, ekeni, biçeni de, çilesini çeken de benim halkımdı, ta ezelden; o sadece sahibi kılınmıştı haybeden. Kaderin cilvesine bakın ki, bu yerlerin mukimi olan beni, hakimi olan yabancıya ön ayaklık eden durumuna düşürmekteydi!

İşaretlenmiş yoldan menzile ulaşmak pek de zor olmadı. Yolun uzun ormanlık bölümü sınıra kadar devam etti. Sınırı sağımıza alarak sola çark ettiğimizde, insan boyunu aşan, sırlıklam eğreti otları başlamıştı. Belli ki, başından dumanı eksik olmayan dağların o dumanıyla yıkanmışlardı. Uzun sürmeyen bir geçişle düze çıktığımızda üstümüz başımız ıslak ıslaktı. Bulduğumuz bu doruk noktasında sınırın iki tarafını da bayağı kuşbakışı seyreder durumdaydık. Ovamız ve bağrında yılan gibi kavislenen çayımız, göz alıcı manzarasıyla panoramamız dahilinde arzıendam ediyorlardı. Kusura bakmasınlar, bu iki sevgiliye ilk kez tepeden bakmış oldum. Bulgaristan tarafında, engebeli arazide, arada bir serpiştirilmiş ufak çapta tarlalarda gruplar halinde çalışan insanlar görünüyordu. Onlar, bizim o yana doğru devam eden dağlı kardeşlerimizden başkası olamazdı.

Karakol binası, önümüzdeki yaylak parçası düzlüğün karşı ucundaydı. Sınırın beş yüz metrelik yasaklı (emir böyleydi) yakınında kaldığı için, düzlüğün otu yerli yerindeydi. Sanki enikonu mekkareme özel, kayırılmıştı... Üzerindeki örtüsü, kekikten

kantaron otuna kadar envai türden çiçekli ve de hoş kokulu bitkilerden oluşmuştu. İşte şurada sınır çizgisine yakınca bir yerde, yabani çilekler görüyordum, pembe pembe gülümseyen... Epeyce bir yeri işgal ederek, toprağa, “benimsin, kimselere bırakmam” der gibi sımsıkı sarılmıştı. Bulgarların tarafı, onbeş-yirmi adım derinliğinde sınır boyu, pullukla sürülmüş haldeydi. İz takip etmenin kolaylığı için miydi kimbilir? Derken, işte sürülü şeridin öbür kıyısında kamuflaj desenli kıyafetleri içinde, sinsi sinsi devinen iki Bulgar askeri belirdi. Birinin yedeğinde tuttuğu, parlak tüylü, koklayarak ilerleyen, bir Alman kurt köpeği vardı. Erlerin ikisi de, gövdeleri öne eğik, gözleri pürdikkat sürülmüş arazide; sanki izini sürdükleri avı kısırmalarına ramak kalmış gibi, ölüm sessizliğiyle hareket ediyorlardı. Bizimle gözgöze gelmemek için ayrıca çaba harcıyor gibiydiler.

Binaya yaklaştığımızda toprağın yer yer kazılmış olduğu gözüme çarptı. Bu, domuz hayvanlarının işiydi ve de daha dün akşamki tazelikteydi. Gidenlerin dedikleri doğrulanıyordu. Nöbet tutmadıkları aşikardı. Yoksa ayaklarına gelmiş bu avı hiç kaçırırlar mıydı? Kapıyı içerden dayaklamak için kullandıkları okkalı kaya parçası da şuracıktaydı; az daha öteye götürmeye üşenmişlerdi anlaşılın... Herkes binaya yöneldiğinden bunlar kimsenin dikkatini çekmedi. Ben de ses etmedim.

Yükünü alıp boşandırmazdan önce, hayvanımla binanın çevresini şöyle bir dolanıp kolaçan ettim. Arka tarafta, telefon hattından artmış kablolar, buradaki ağaçlardan yapılmış bir merdiven, binanın çatı örtüsü için kullanılmış, doğanın bahşettiği yerli kaygan taşı artıkları ve değişik boylarda taş parçaları vardı. Binayı ardından dolanan, arka güney köşesindeki kaçış deliğinden başlayıp yılanvari kavislerle devam eden siperler, tertemizdi. Karakol binası, sınır çizgisine (bu çizgi iki tarafın zaman zaman ortaklaşa temizledikleri derince bir karıktan ibaretti.) beş metre ya

var ya yoktu. Çizginin nerdeyse teğet geçtiği betondan yapılmış piramit denen numaralı bir dikili taş da hemen oradaydı. Daha alttan öne doğru geçerken mekkaremin damını da keşfetmiş oldum. Elbette yerli ağaçlardan, özenle yapılmış, bayağı dayanıklı ve temizdi. Damla binanın arasında, işimizi görecekt ebatta oldukça düzgün bir fırınla bir de ocak vardı.

Bütün bu yapılarda dağlı kardeşlerimin emeği olduğunu ilerleyen günlerde öğrenecektim.

İşimi tamam edip içeriye girdiğimde herkes yatağını seçmiş, küfrederek eşyalarını yerleştirmekteydi. Yataklar ağaçtandı; üzerlerindeki döşekler de saman doluydu. Yani tahtakurusu için birebirdi. Küfretmeleri bu yüzdendi. Periklis yanındaki kereveti işaretle benim için kayırdığını söylüyordu. Döşeği şöyle bir kaldırayım dedim. Tahtakurularının çokluğu görülmeye değermiş. Az buz değil, bir koloni sözkonusuydu. Cidden işimiz vardı kan emici bu yaratıklarla. Nasıl başa çıkmış bizden öncekiler bunlarla hayret?!

Girişin ta karşısında kaçış deliğinin dibindeki yatağı nedense onbaşı tutmuştu. Devamında Periklis, üçüncü de ben oluyordum. Dar uzun binanın pencereleli olan dar tarafı kuzeye Bulgaristan'a bakıyordu. Çavuş, dipte, pencerenin o tarafta, onbaşıya göre doğudaki çapraz köşeyi tutmuş yanına da hemşerisi dediği Kalamata'lıyı almıştı. Binanın doğuya, yaylağa bakan ön tarafı saçaklıydı, dolayısıyla bir saçak altı da vardı. Bir pencere de o tarafa bakıyordu.

*

Refakat eden arkadaşlar ayrılmak üzereyken aralarından biri koşar ayak yanıma geldi.

“Hasan n'aber arkadaşım, beni tanıdın mı?” dedi. Şaşırmıştım.

Dikkatimi toplayınca tanıdım. Yol boyunca fark etmemişim. O da şu anı fırsat bilmişti anlaşılın.

“Evet şimdi tanıdım. Ama adını çıkaramadım, özür dilerim; epeydir görünmüyordun” dedim.

“Adım Panayotis. Bir aydır izinliydim; yıllık iznimi almıştım. Köyümde siz Türk arkadaşlarımdan bahsettiğimde iki çok yaşlı ihtiyar “Türk gibi arkadaşın olmasına sevin” dediler bana. (eski nesil Yunanlılarda Türke nefret aşısına karşı bir bağışıklık var gibiydi.) Doğrusunu söylemem gerekirse Hasan, sizi tanımazdan önce, Türk dendiğinde benim zihnimde umacı gibi bir yaratığın hayali canlanırdı. Bize öyle öğretmişlerdi.”

“Biliyorum Panayoti. Kesinlikle yanlış bir zihniyet. Çocukların körpe dimağlarını, kin nefret duyguları ekerek kirletmek, tek kelimeyle vicdansızlık. Herhangi bir milleti, peşin peşin kötüdür deyip karalamak dürüst bir davranış olamaz. İnsanların iyisi kötüsü olabilir, milletlerin değil.”

“Doğru söylüyorsun arkadaşım. Tekrar görüşmek üzere hoşçakal!”

“Güle güle Panayoti!..”

Bu arkadaşı, durup dururken, damdan düşer gibi, böylesi bir davranışa sevkeden ne mene bir ruh haliydi acep diye düşündüm?!. Yüreğim burkuldu... Onunla tanışmamız, alışılmışın dışında, nahoştu:

Çardaklı’da birliğimizde, bölüğün barınağı, yukarıda tepedeydi. Biz mekkareciler, tavla ve koğuşumuzla daha aşağıda tepenin yamacındaydık. Gece nöbetlerinde sayımız her zaman yeterli olmadığı için yukarıdan takviye nöbetçi gönderilirdi. Gelen o nöbetçi, geceyi bizim koğuşta geçirmek zorundaydı. Bir gece, akşamdan bende olan nöbet sıramı savmış, nöbeti devralacak

arkadaşı uyandırmak üzere içeriye girmiştım. Sac sobanın ısıttığı koğuştta herkes dal uykudaydı. Ranzanın üst yatağında uyumakta olan arkadaşı, telaşa mahal vermeden sükunetle uyandırdım. Bu yukardan gelen arkadaştı. Uyanmıştı ama, güya hala uykudaymış numarasıyla habire sayıklıyordu. Daha doğrusu, sayıklama bahanesiyle, Türke, Türklüğe, egosunu doyura, doyura basıyordu kalayı. Kendisine her temasım, yeni bir salvoya başlangıç oluyordu. Bu arada bitişikteki ranzada arkadaşım Adem de uyanmıştı:

“Haddini bildir şuna yav” dedi.

“Belki uyanıp kendine gelir de yüz yüze muhatap oluruz diye düşündüm ama; hızını alamadı ki köpoğlu” deyip kopili battaniyesiyle birlikte ortalık yere fırlattım. Hiç ummadığı bu tepkiyle dehşete kapılmış debelenirken kendisine:

“Kusura bakma arkadaş” dedim; “hafakanlara boğulmuştun. Sanki barbar Tüklerin kucağına(!) düşmüş gibiydin. Kendine getirmek istedim seni.” dedim. Adem de:

“Biraz daha kendine gelmek ister misin?” deyince; kopil, ha gayret ayağa kalkıp nöbetine hazırlanırken;

“Ne kötü bir kabustu o arkadaşlar! Ben yatağımdan mı yuvarlandım yav, hiç farkında değilim?” demişti. Şamatayla uyanan bir-iki kişi, olan bitenden habersiz, “Biraz sessiz olsanız birader” diyorlardı.

İşte o arkadaş Panayotisti. Dostluğumuza yol açan olay da, yazık ki bu olaydı...

*

Diğerlerini uğurlayıp bizbize kalınca, “Arkadaşlar” dedim, “suyumuzun kaynağı ile tanışmak, öncelikli görevimizdir. İsteyen

matrasını kapıp düşün peşime” ve tarif edildiği üzere, önümüzdeki düzlüğün karşı sağ köşesinden başlayan keçi yoluna yöneldim. Sanki bu teklifi bekliyorlarmış gibi sükün ettiler ardından. Çavuş, “Hepiniz olmaz; yarınız sonra gidersiniz” deyip arkadakileri durdurdu. Takip ettiğimiz, aşağı yukarı, iki yüz adım derinliğindeki keçi yolu, bizi en yakınımızdaki pınara ulaştıran tek yoldu. Pınarda son bulduğuna göre, demek ki buraya özel oluşturulmuştu. Sık ve ulu ağaçlarla adeta sarmalanmış olan bu yer, sanki doğa tarafından esirgenmiş gibiydi.

İşte gür gür akan pınarın başındaydık. Yaşam iksiri, dağın başından fışkırıyor ve de alçaklara doğru koşturuyordu. Ovaların fazileti dağlardan ötürülmüş demek ki... Aşağılarda görmeye alışageldiğimiz akarsuların doğum yeri yüce dağların dumanlı başıymış meğer. Alçakların bereketi, yücelerin atıfetinden sadırmış...

Matramı kaynak gözüne batırıp tadına önce ben baktım. Serinden de öte soğuktu. Bizim bu yaylakların havası gibi suları da ferah mı ferahtı. İçte iç mideye şişkinlik vermiyor; bilakis rahatlatıyordu.

Osmanlı'nın hükümran olduğu dönemde, 17. Asırda yaşamış divan şairlerimizden Dürri de doğal olarak lakayt kalamamış bu müstesna yaylalarımızın cana can katan özelliğine. Duygularını, dizelerine içirip tarihe armağan etmiş. Onun Gümülcüne Şehr- engizinden:

“Ey bad (yel) nedir sende bu buyi (koku) ferah efza (ferah veren) / Yaylak-ı Gümülcüne'ye mi uğradın yoksa/ Gördün mü o yaylakı nice ruh fezadır (ruh açıcıdır)/ Her köşesi cennet gibi bir cay-ı safadır (huzur yeridir)...

Akşamı etmiştik. Bu yorgun günün ardından, tahtakurularını atlatıp rahatça uyumak nasip olacak mıydı acaba?

SINIR KARAKOLUNDA

Karakolu devraldığımız o ilk yorgun günün akşamı, tahtakurularının koloni kurduğu ağaç yataklarımızda nasıl uyuyacağımızı düşünürken, onbaşıyla çavuş nöbet konusunda münakaşaya tutuştular. Onbaşı, bizden öncekilerin de dediği gibi, nöbete gerek olmadığını söylerken, çavuş nöbette ısrar ediyordu. Sonuçta ilk gecenin nöbetçileri kura ile seçildi. Onbaşı, ifrit kesilmişti. Galiba, çavuşun gailisi, görevden ziyade kendisiyle ilgiliydi. Halleri, korktuğunu söylüyordu. Yatağı binanın Bulgaristan'a bakan tarafında, en dipte köşedeydi. İkinci pencere de o duvardaydı. İlk işi, yağmurluğu ile o pencereyi örtmek oldu. Bitişğine yerleşen hemşerisi saydığı Kalamata'lının da hakeza korku emareleri gözden kaçmıyordu.

Ben, tahtakurularına karşı, bir dereceye kadar da olsa, fayda sağlayacağını düşündüğüm için, yatağımın üzerinde gazyağlı bez gezdireceğimi söyleyince bu herkesin aklına yattı. Koğuş gazyağı kokusuna boğuldu.

Nöbetçi, "nöbete ne gerek vardı" diye söylenerek dışarıda yerini alırken, çavuşla hemşerisi hariç, diğerleri homurdanıp duruyorlardı. Çavuş, nöbette ısrarının yanısıra, kapıyla ışığın da (gazyağı lambası) açık kalmasını istemekteydi. Fena halde içerleyen onbaşı:

"Sen kendin için nöbet tutturuyorsun, bunu itiraf et istersen, herkes farkında çünkü" deyip homurdanarak yatağına girdi.

Diğerleri de, kimisi istavroz çıkararak yataklarına gömüldüler. Endişeli tavrından fire vermeyen Kalamata'lı, tapınırken aynı zamanda bir şeyler mırıldanır gibiydi. Uykuma dalarken çavuşun hala yatağında oturmakta olduğunu görüyordum.

Tahtakurularına dahi aldırış edecek halde olmayan yorgun bedenler, dal uykulara hayır mı der? İşte o dal uykuların en tatlı evresi olan sabaha karşının beklenmedik bir anında, geceyi yırtarcasına, acı bir çığlığın dehşetiyle, bütün karakol ayağa fırladık. Öyle ki, yüreğimiz ağızımızda neye uğradığımızı anlayamadık. Çavuşun bitişiğindeki Kalamata'lı arkadaş, yatağında dikilip kalmış, hafakanlar içinde, soluk soluğa inliyor, bir türlü kendine gelemiyordu. Çavuş, besbelli yatağa girmemiş, arkadaşına el uzatacağı yerde, kalbini tutmuş, başı öne sarkık, kendisiyle uğraşıyordu. Dehşete düşmüş nöbetçi ve diğerleri şaşkın bakadurmaktaydılar. Arkadaşın yanına varıp avutmaya koyuldum. Nefes alışları, hala boğuk boğuktu. "Kabus görmüşsün belli ki, bir sakinleş hele" deyip matrasını açıp su içirdim. Neden sonra kendini az çok toparlayınca, düşünde Bulgar baskınına maruz kaldığımızı söylüyordu.

Yaşanan bu şokla kimsede uyku dünek kalmamıştı. Sessizliği gene onbaşı bozdu. Yangına körükle gidiyordu:

"Bu Bulgarlar çok namussuz insanlardır arkadaş; ne zaman ne yapacakları hiç belli olmaz. Hiç bir şey yapamasalar bile uykularımıza kabus olarak girerler. Tanrı korusun bizi bunlardan! Neyse, geçmiş olsun!" Dedi.

Moralılara, özellikle Kalamatalılara karşı nedense bir antipati sözkonusuydu. Güvenilmez olarak bilinirlerdi. Sanırım bizim bu cevval, bacaksız onbaşı da böyle düşünenlerdendi.

O da Periklis gibi işkeçeli oluşuyla yöremizden sayılırdı. Yadırgadığı gıcunduğu bir şeyi yoktu. Güneyliler gibi yörenin yabancısı değildi. Kendisi dışındaki etnik grupların insanıyla tanıştı. Tek tük Türkçe kelimelerden, Periklis kadar değilse de haberdardı. Ama onun gibi sol ve açık görüşlü olmadığı kesindi. Zaten öyle olsa onbaşı olamazdı. Ondan sonra Periklis de:

“Geçmiş olsun arkadaş! Olur böyle şeyler, alışacağız” dedi. Diğer taraftan bana ‘sıra’(tertip) diye hitap eden Larisa’lı Gregoris de istenç dışı:

“Arkadaş” dedi, “Bizim bir kabusumuz vardı; Türkler. Bir de Bulgarlar mı çıktı yav?”

“Heyt, hey!” dedi Periklis, “Biraz saygı! Ağzınızdan çıkanı kulağınız duysun. Görevli bulunduğumuz vatanımızın bu köşesinde, Türk asıllı vatandaşlarımız var; arkadaşımız Hasan gibi.”

“Çok özür dilerim tertip; ağız alışkanlığı işte.”

Periklis’in özgüvenli, bilgili ve uz dilli oluşu, diğerlerinin onu ciddiye almalarına yol açıyordu.

“Farketmez arkadaşlar” dedim, “bu tür beyanlara alıştığımız biz. Hem, bilinçte zaten var olan bir şeyin dile dökülmesi garip sayılır mı? Sadece bir hususu belirtmek isterim. Siz, Osmanlı’yı kastederken Türkler diyorsunuz! Osmanlı çok uluslu bir büyük devletti ki, orada siz de vardınız. Türklerin tek ulus olarak kurup var ettikleri ülke, bugünkü Türkiye Cumhuriyeti’dir.”

“Türkler” dedi Periklis, “Öyle bize aşılandığı gibi hiç de kötü insanlar değil. Ben Almanya’da uzun müddet onlarla çalıştım. Doğrusunu söyleyeyim; kelimenin tam manasıyla ‘filotimi, filiki’ (onurlu,dürüst, arkadaş canlısı) insanlar. Hatta, bir Türkolog bilim insanımızın bu hususta eseri bile var ama, biz orali olmadığımız için haberdar değiliz tabii...”

Periklis’i bir adım daha tanımış oldum. Orta boylu, gür saçlı, kalın kara kaşları ve kara gözleriyle bu arkadaş, düşünmeden, rastgele konuşmayan, kör milliyetçiliğe meyli olmadığını farketmişim bir arkadaştı. Çalışmak zorunda kalınca okuldan ayrılıp Almanya’ya gitmiş, askerliğine kadar orada fabrika işçiliği yapmıştı. Öyle

sanıyorum ki, överek bahsettiği Türk arkadaşları, öylesine rastgele, sıradan birileri değildi; büyük ihtimalle bilinçli, ilkeli, aydın kişilerdi. Yoksa onda, bu denli olumlu izlenim bırakamazlardı.

Zifiri Türk düşmanlığı içeren tarihleri ve hikayeleriyle şartlanmış bir milletin, rastgele bir bireyin, özgür iradesiyle samimi bir dost olduğuna inanmak bir Türk için kolay olmasa gerektir. Ama ben, arkadaşım Periklis'e inandım. Elbet günümüzün koşullarında mümkün görünmese de, Yunan Halkı, öyle sanıyorum ki, içlerinde onca fanatiklerin varlığına karşın, yüzyıllardır birlikte yaşadığı Türklerle anlaşamayacak bir halk değildir; yeter ki yönetici mevkiindekiler, Türk düşmanlığıyla beslenmenin ne kadar anlamsız, faydasız ve de gayriinsani olduğu gerçeğini idrak edip, onu, demogoji malzemesi olarak görmekten vazgeçsinler... Nitekim tarih boyunca halkları birbirine kırdırtan (hatta kardeşi kardeşe bile) hep üstteki kodamanların tutumu değil midir?

“Neyse arkadaşlar” dedim; “Burada hepimiz Yunan askeriyiz. Her şey bir yana, şimdi önümüzde, öncelikle halletmemiz gereken bir bela var. Tahtakurusu denen kan emici düşmandan bahsediyorum. Bu düşmanı bertaraf etmedikçe rahat yüzü göremeyeceğimiz, kesin herkesin malumudur. Ancak, ağaç yataklarla bu işin üstesinden gelemeyiz.”

“Şüphesiz” dedi onbaşı “Aynı fikirdeyim. Derhal demir yataklar istemeliyiz.” Başı iki elinin arasında, hala yatağı üzerinde oturmakta olan çavuş:

“Gelir gelmez yapılacak bu talebe verilecek yanıt belli:”

“Sizden öncekilerin böyle bir şikayeti de, isteği de olmadı. Size n'oluyor? diyecekler...” Onbaşı:

“Biz de, bizler, Şerefli Yunan ordusunun neferleri olarak, kanımıza susamış bir düşmanla aynı yatakta koyun koyuna yatmayı zül saymaktayız, deriz. Ayrıca aklıma şöyle bir şey de gelmiyor değil. Karakolumuz bugün bir ara sahipsiz kaldı ya, bu vampirleri pek ala Bulgarlar getirmiş olabilir. Niye olmasın?! Yaparlar mı yaparlar. Su uyur düşman uyumaz çünkü!

Hem arzettiğin o mantığa göre, terslerler bizi diye susmak, durumu değiştirecekse ses etmeyelim. Senin için farketmeyebilir. Gece yatağa girmediğine bakılırsa, gece kuşu olmaya niyetlenmiş olabilirsin... Ama bizim için öyle değil... Hem sahi, mademki geceleri teyakkuz geçiyorsun, nöbeti de icra ediver bari, Allah’ıma sevaba girersin!”

Çavuş, yorgun ve keyifsiz:

“Kapa çeneni be!” dedi. “Senin gevezeliklerini dinleyecek halim yok. Zaten yorgunum.” Onbaşı susmadı:

“Şafak söktüğüne göre asayiş berkemal, yatağına girebilirsin arkadaşım!”

*

Ertesi gün oldu. Herkesten önce onbaşı:

“Şurda” dedi, “fırınla yanyana ocağımız var, biraz kuru toplayıp ateşi yakalım da, sıcacık çaylarımızla kahvaltımızı ettikten sonra, araç gereçlerimizi kaynarcamızın oraya taşıyalım. Sonra da ikişer ikişer nöbetleşe giderek ilk banyomuzu gerçekleştirmiş oluruz.”

Ağırbaşlı izlenimi arzeden Dede ağaçlı Rigas:

“Ateş yakma işini bana bırakın elimin kınasıdır” dedi. Hemen işe koyuldu. Oysa, açşıkların arasından alınıp aramıza katılmış biri

vardı. Ocak zaten yarı yanık odunlarla tıka basaydı.. Biraz kuru çalı çırpı gerekliydi ki, ortalık onlarla doluydu. Gregoris:

“Dünür yardıma ihtiyacın var mı?” dedi.

İkisi de evliydi. Dünürlükleri, birininki kız, diğerininki oğlan olan küçük çocuklarından ötürümüş.

Rigas, belli ki, hararetle başladığı işi, tek başına kotarmanın gururunu yaşamak istiyordu:

“Sağol dünürüm gerek yok” dedi. Bunun üzerine ben de Gregoris’e:

“Tertip”dedim, “gel biz de benim mekkareyle iki bidon su doldurup getirelim. Giderken de banyo ve çamaşır için gerekli malzemeyi götürmüş oluruz.”

” Tamamdır tertip” dedi.

Kaynarcaya doğru yollandığımızda, Gregoris:

“Tertip yav” dedi,“Ben bir şey tasarlıyorum ama, senin yardımın olmadan olmaz. Bilirsin köy işleri çok yoğun bu mevsimde. Karım bir başına üstesinden gelemez. Laf aramızda karımın özlemiyle de ayrıca yanıp tutuşuyorum tabii. Bir aylık çiftçi iznimi de kullanmış oldum. Bir mektup düzmeyi düşünüyorum; karımdan gelmiş gibi. Ondan gelen zarflardan birine koyacağım. Sen de bir iki gün sonra erzak için gidip döndüğünde, ta karşıdan, burada hepimizin duyacağı şekilde, yüksek sesle, güya karımdan gelen mektubu bana müjdelesen? Kabul edersen tabii. Ben de bizim çavuşa ‘gördün işte’ deyip, karımın, mevsimlik yoğun köy işleriyle çok sıkıntıda olduğunu, onun vasıtası ve şahadetiyle yukarıya iletmış olacağım. Bu şekilde, büyük ihtimalle, en azından bir yirmi gün izin kopartabileceğimi umuyorum. Ne dersin?”

“Üsttekilerin işgüzarlıkları tutarsa, bunun bir düzmece olduğunu anlamaları işten bile değildir. Biliyorsun değil mi? Ama ben, buna karşın, sana hayır demeyeceğim. Ya herrü ya merrü. Kabul ediyorum. Ancak bir sorum olacak. Öncelikle belirteyim, bu sorum, sadece birbirimizi daha iyi tanımamız adınadır, başka bir şey için değil... Umarım olmaz ama, bir ihtimal yakalandığımızı varsayalım. Suç ortağın olduğuma göre, senin yanın sıra ben de cezalanacağım. Bu durumda sen, vicdanen ne hissedersin ve de sorguya çekildiğinde nasıl bir tutum izlersin?”

Gregoris şaşkın:

“Tertip, özür dilerim arkadaş. Böyle bir teklifi yapmamış olayım ben yav!” dedi.

“Yo yo, öyle değil birader. Baştan söyledim, o iş oldu bitti; onu unut. Seni kınamıyorum. Yerinde olsam ben de aynı şeyi yapardım. Ben sadece, aksi durumda, tertibim Gregoris’in takınacağı tavrı merak ettim, o kadar.”

“Bilemedim şimdi... Sen olsan ne yapardın peki? Ben de o senin yapacağını yapardım.”

“Peki o zaman, ben şöyle derdim:

“Beni bu yalana sevkeden sebep yalan değildi komutanım, yılın bu mevsiminde işlerin, karımın bir başına üstesinden gelemeyeceği kadar yoğun olduğu doğrudur. O yüzden mantıklı düşünemedim. Arkadaşım da teklifime, hiç tereddütsüz, peşinen evet deyince, daha bir cesaretlendim; uyanamadım...”

Sen de buna benzer derdin heralde değil mi?” Gregoris, yüzüme düşünceli baktıktan sonra:

“Hayır arkadaşım hayır. Bu ifade pek hoş gelmedi bana. Suçu biraz da gayriye yıkma sinsiliği var gibi!”

“Ya sen ne derdin peki?” deyince, düşündü, düşündü:

“O kadar çaresizdim ki; ısrarlı yakarışlarımla arkadaşımın iyi niyetini istismar edip onun da başını yaktım, derim”

“Yasu re Gregori! İşte bu! Arkadaş dediğin böyle olur. Özünün de sözün gibi olduğuna inanmak istiyorum. Umuyorum isteğin gerçekleşecektir. Sen hazırlayadur mektubunu” dedim.

İnce uzun boylu, kumral saçı gür, kuru yüzünde açık ela gözlerinin biri yarım gibi, açık kalpli izlenimi veren Gregoris, mutlanıp umutlanmıştı.

Döndüğümüzde ocaktaki ateş harlamış durumdaydı. Çayını sonradan koyacağımız yeterli miktarda su, büyük bir tencereyle ocağa oturtuldu.

Orta boylu, esmer, ince yapılı, Filorina’lı aşçı arkadaş, baş ağrısından, yorgun ve gergin olmaktan yakınmaktaydı. Benim de sarı sarı çiçeklenmiş kantaron otu (Bizim oralarda galat-ı meşhur olarak kantariye derlerdi) aklıma geldi. Aşçıya, en yakınımızdakini göstererek,

“Şu otu tanıyor musun” dedim. “Ben onun çayını içmeyi düşünüyorum, sen de deneyebilirsin. Sana iyi gelebilir.”

“Bildiğim bir şey değil doğrusu” dedi.

Periklis:

“Arkadaşlar!” dedi, “Hasan’ın gösterdiği o sarı çiçekli otu tanıyan kaç kişi var?”

Aşçının dışında diğerleri tanıyorlardı. Çavuşla hemşerisi henüz görünmediler.

“Öyleyse biriniz söylesin bakalım ot hakkında bildiklerini.”

Rigas:

“Şifalı bir ottur. Eskiden beri kullanıldığını yaşlılardan biliyoruz. Ninem, Kentauro denen bu ot dahil, papatya, kekik, adaçayı gibi şifalı kabul edilen otları, gerektiğinde kullanmak üzere toplayıp saklardı. Bu ot, bizim evde, baş ağrısına, yorgunluğa karşı birebir bilinirdi. Sanırım köylük yerlerde genellikle bu böyledir. Eskiden yoksul köylü, doktoru nerden bilsin? Kendi kendinin doktoru olmak zorundaymış.”

“Aşçı!” dedi Gregoris, “Tam da senin aradığınmış işte, hiç durma dene!”

Aşçı: “Gerçekten Rigas’ın dediği gibi bizim evde de bu görenek vardı ya ben dikkate almamışım demek ki... Şimdi denemek şart oldu ama...”

Ben bu arada az ötemizdeki kantaronun çiçekli taraflarından bir miktar derleyip getirmiştim. Aşçıyla ikimiz karavanalarımızda demledik bile. Buram buram tüten, hiç de ağır ve itici olmayan hoş kokusu herkesin ilgisini çekince müteakip günlerde onu da kullanır olmuştuk. Aşçı da ayrıca faydasını gördüğünü söylüyordu. Periklis bir soru daha yöneltti:

“Bu otun adının nerden geldiğini bilen söyleyin”

Onbaşı: “Galiba” dedi “bizim mitolojideki meşhur Kentaurilerden (at adamlardan) geliyor. Daha fazlasını bilmiyorum.”

Periklis: “İşte o at adamlar, doğanın sırrını çözmüş yaratıklar olarak, bütün şifalı otlardan nasıl ne yolla yararlanılacağını da bilirlermiş. Bu at adamlardan Kronosla Okeanos’un kızı Philyra’nın birlikteliğinden doğan Kheiron adındaki iyicil olanı özellikle, hekimliğin yanı sıra daha birçok hususlarda da ustaymış. Çayını demlediğiniz bu ota da herhalde diğerlerine haksızlık olmasın diye,

bu sonuncunun adı yerine tümünü ifade eden “Kentauro”adını yakıştırmış olmalılar.”

“Sağol Periklis! Doğrusu ya, bundan hiç haberim yoktu. Bu adın Yunan mitolojisinden geldiğini sayenizde ben de öğrenmiş oldum.”

Periklis: “Hasan” dedi, “Bizler tarihimize ait olduğu halde bilemeyebiliyoruz. Okulda, tarih derslerimizde bahsi geçmiş olsa da... Hafızaların onca bilgiyi taşıyabilmesi mümkün olmuyor.”

Aşçı: “Bunu benim unutmamın yolu yok artık. Yüz yüze tanışmış olduk çünkü. Birbirimizi deneyerek...”

“Sen yine de”dedi Periklis, “yüz göz olup da ölçüyü kaçırma! Zira bu güzellik, adını at adamdan aldığına göre ondan huy da kapmıştır. Tepikler. ‘Ha gayret’ deyip senin direncini de denemeye kalkar ki, nalları dikiverirsin! Bunun azı karar çoğu zarardır, haberin olsun. Günde iki, bilemedik üç bardağı geçirme!”

“Periklis! Okeanos’un kızı Philyra demiştin değil mi?”

“Evet Hasan. Irmak Tanrı Okeanos’un kızı.”

“Görüş manzaramızda kalan şu ovamızdaki bizim çayın adına da Philyra demişler. Demek ki adı buradan geliyormuş.”

“Biz de öğrenmiş olduk ki, kesin öyledir”dedi Periklis. Gregoris, damdan düşercesine:

“Her şey bir yana karım gözümde tütüyor arkadaş” dedi.

Dünürü Rigas: “Çocuğun değil de sadece anası mı dünür?”

“Şu an sadece anasını özlüyorum doğrusu.”

“Dünür! Anlaşılan o ki, senin niyetin şeytani arkadaş.”

“Hem öyle hem başka. Aslında karımın da şu an bana çok ihtiyacı olduğunu biliyorum. Bugün yarın mektubu gelir kesin. Köyde işlerin yoğun olduğunu, bu yüzden izin alıp hemen yola koyulmamı isteyecektir. Oysa ben o bir aylık iznimi kullandım. İnsaf edip bir miktar daha verirler mi ki?”

Gregoris, akli sıra, gelmesi yakın mektubu için ortam hazırlığı peşinde miydi?

“Dünür, izinlerini tüketmiş biri olarak işin bayağı zor arkadaş!”

“Korkarım öyle. Sen de kullanmıştın değil mi? Hem senin için ne gam birader? Köyün şuracıkta. Bir çarşı izni bile yeter karıcığına kavuşmana. Benim için öyle mi ya? Larisa dünyanın öbür ucu... Dünür, bak aklıma ne geliyor arkadaş. Hazır diyorum senin köy yakinken beraber gitsek de ben de sayende hanım dünürle tanışıp hasret gidersem ya. Tayinimiz Larisa taraflarına düştüğünde de sen benimkiyle tanışır hasret giderirsin; ödeşmiş oluruz.”

“Bu saatten sonraki tayinimiz büyük ihtimalle köylerimize olacağına göre belli ki ödeşmiş olamayacağız dünür. Bu durumda ben mağdur oluyorum.”

İki arkadaşın arasında geçen yukardaki bu şaka amaçlı konuşma, aslında çok daha edepsizce ifadelerle dilegelmişti.

Vatandaş olduğum bu halkı, askerliğimden önce zerre kadar tanımadığımı görüyordum. İçine kapalı toplum yapımızla onlara karışmışlığımız yoktu ki. Hatta köşe bucak kaçıyorduk onlardan. Onlar da bize iyi gözle bakmıyorlardı zaten. 1922’den sonra Anadolu’dan gelen Rumlar için, köyümüzün merasına gaspen kurulmuş olan yanibaşımızdaki komşu köyünü aşmak durumunda kalmayalım diye, o taraftaki tarlalarımızı satmak zorunda bile

kalmıştık. Öküz arabalarımızla köylerinden geçerken, kinci Rumların kışkırtılmış çocukları, bizleri taş yağmuruna tutarlardı.

Asker ocağında ilk defa iç içe yaşamak durumu gerçekleşince bilmediğim yanlarını hayretle görmeye başladım. Bizde, ne maksatla olursa olsun, deyyusluk addedilecek bu kabil konuşmaları, onlar, (şaka olarak elbette), o denli rahat dile getiriyorlardı ki, bunlara şahit olurken, benim ruhumu bir hüzün kaplar; hayal kırıklığı, terk edilmişlik gibi garip duygulara kapılırdım...

Aşçı: “En iyisi evliliği askerlikten sonraya bırakmak gerek arkadaş” dedi. Onbaşı:

“Neye ki?”

“Gözün arkada kalıyor da ondan. Evli arkadaşların durumundan belli değil mi?”

“Albenili güzel bir kızı, amansız bir aşkla seviyorsan nasıl erteleyebilirsin?”

“Sevgili olarak da aşkını pekala yaşayabilmektesin zaten. Öyleyse niye askerlikten sonraya kalmasın ki?”

“Hayır” dedi onbaşı “Sevgiliyi kaybetme riski var. Gönlü başkasına kayabilir”

“O nasıl bir gönül arkadaş, yalama vida gibi kaymaya hazır?.. O zaman, romantik aşk mektuplarını sıkça yazar, sevginizi zinde tutarsın, böylece sevgilini de sende tutarsın.”

“Olmaz. Ya postacı gençse?! Mektupların sıklığı kadar görüşür olmaları, samimiyetlerine yol açacak. Sonuç? Ver elini postacı. Herhangi başka biri de olabilir. Sen de burada bekle babam yarın

köşesini. Gözden ıraksın çünkü. Bu, gönülden de ıraksın demektir!”

“Evli olarak da gözden ıraksın. Sütü bozuğun biriye, evli de olsa rahat durmaz öyle biri...”

“Kazın ayağı öyle değil. Papazdan tasdikli dini nikah altında olan bir kadının kolayca başvurabileceği bir iş değil o. Yapsa yapsa, günah çıkartma bahanesiyle papazla kaçamak yapabilir ki, o da, dillere düşme ihtimalinden irak olacağı için mesele olmaz zaten.”

“Kadınların günah çıkarmaya teşne oluşları biraz da bu yüzden mi demek istiyorsun?..”

“Belki de, kim bilir?.. İhtiyaçları karşılayan bir kurum olmasa var olmazdı herhalde... Günah çıkartma konusunda, günahlarının yükünden arınmaya muhtaç erkekler de az sayılmaz hani?”

Günün birinde, böyle imanı tam, ama nasılsa günahı bolca erkeklerden biri, günahlarının ağırlığından bir nebze kurtulur umuduyla günah çıkartmaya gitmiş. Papaza her günahını açıkça ifşa etmek şartı da var ya; adam ardı gelmez günahlarını saydıkça, papaz, biraz da mesleğini ağır satmak adına: -Vah vah! Ne de ağır günahların varmış; Tanrı'nın affına mazhar olman hiç kolay değil-demeye başlayınca adamın morali bozulmuş. Morali bozulunca ağzı da bozulmuş. Ağzı bozulunca da, Papazın her -vah vah-ına karşılık olarak, apışını işaretle,-Papaz efendi nah şurama kadar!- demeye başlamış. Son günahına kadar bu böyle devam etmiş. Son günahı sorulduğunda;

-Beni en son şeytana uyduran bir papadya (papaz karısı) idi azis peder; ama ne papadya, görmeğe değer. Tanrı'ya ve affınıza sığınarak söylüyorum. Hala tadı damağımdadır!-

- Ooo, sonunda bir de tüy diktin demek. Bunun vebali hepsinden büyük.-

-Yaa! Peki çaresi nedir, ne yapabilirim aziz peder? -

Ancak an kulesinden atlayarak kurtulabilirsin günahlarının vebalinden!-

-Ne diyorsun aziz peder, kurbanın olayım, ordan atlarsam günahlarımdan önce canımdan olurum! -Papaz da ağzını bozup tağı gediğine koymuğ:

-Nah, şurama kadar!..-“

“Fena halde tahrik olduk sabah sabah” dedi ağçı, “aklımıza şeytan düşürdünüz durup dururken, şehir izni arzulamaya başladım şimdi. Ne zaman hak ediyoruz bu izni acaba?”

“avuş hemşerisiyle geliyor bak, ona sorarsın” dedi, onbaşı.

avuşla Kalamata’lı gelip selam verdiler.

“Su sıcak” dedi ağçı, “aylarınızı demleyebilirsiniz. Nasıl uyuyabildiniz mi bari?”

“Uyuduk uyuduk da şu tahtakuruları olmasa daha uyuyacaktım” dedi Kalamatalı.

Onbaşı: “Ne de olsa gündüzleri fazla arız olmaz bu vampirler. Yarın gün işir işimaz yatağa girer, kana kana uyursunuz. Biz nasılsa, geceleri onları doyuracağımız için sizi rahatsız etmelerine de gerek kalmayacak zaten. Böylesi iyi oldu aslında. Gündüzleri biz, geceleri de siz iki hemşeri, yirmi dört saat hazır ve nazır olarak karakolhanemizi g zs z bırakmamış olacağız. Böylece bizler de sayenizde, geceleri işıklar altında, tahtakurularından hiç değilse bir nebze azatlanmış olarak uyuyabileceğiz. Bu taktikle, yakında göreceksiniz, tahtakurularının da akılları zıvanadan çıkmış olacak,

vampirliğe tövbe edecekler. Dolayısıyla biz de demir kerevet isteyerek yukardaki büyüklerimizi rahatsız etmemiş olacağız.”

“Sen lafı döndürüp dolaştırıp nöbete getiriyorsun ama o olacak iş değil. Buraya nöbet tutmak için gönderildiğimizi unutma!” dedi çavuş.

“Unutulan bir şey yok ki arkadaşım. Aslında bizim irademiz dışında her şey kendiliğinden düzene girmiş oldu zaten. Bunu Tanrı'nın bir hikmeti olarak kabul etmeliyiz. O'na şükürler olsun!”

“Çok beklersin sen!”

“Neyse, önümüzdeki işlerimize bakalım artık. İkişer ikişer nöbetleşe banyo yapalım diyoruz. Bak işte banyoyu da ikişer yapıyoruz. Belli ki bunda bir hikmet var! İsterseniz önce siz gidin. Sonra sırasıyla devam ederiz. Malzemeler taşındı; her şey hazır. Sadece ateşi yakacaksınız o kadar. Bir de aklıma gelmişken, şu not defterini çıkar ortalık yere de tepemizden hava sahamıza girip çıkan uçakları not edelim. Sabah sabah iki yolcu uçağı gördüm. Biri Bakır Çalı, diğeri Kel Tepe (bazı yer adlarına dokunmamışlar nedense) üzerinden bizim tarafa doğru seyrediyorlardı. Bu başa çıkmaz ya, olduğu kadar. Neyse her gören haber versin bari.”

“Hepsi masanın üzerinde hazırdır” dedi çavuş ve devamlı, “Hasan sen de bizle gelsene banyoya!”

İlk kez gidiyor olacakları içindi bu davetleri anlaşılan.

“Gelirim” dedim. “Haydi hazırlanın, ben hazırım.”

Çavuşla hemşerisi içeriye doğru seğırttiklerinde, onbaşı:

“Hasan” dedi, “Bunlar, diken üstünde duruyorlar zaten, en ufak bir patırtıdan ürküp kaçabilirler haberin olsun.”

Onbaşının bakışlarında bir hinlik seziyor gibiydim.

“Daha neler” dedim. “Güpegündüz, üç kişi, olacak iş değil.”

“Benim de temennim o yönde ama...Kim bilir? Hayırlısı diyelim.”

Bizi kaynarcamıza götüren keçiyolunun iki yanı ve de kaynak gözünün bulunduğu yerin çevresi, çıkralarla (sık, girişik çalı) sarmaş dolaş olmuş, kayın, iğne yapraklı vb diğer uzun ağaçların koyu gölgesi altındaydı. Bu haliyle, ıssız bir dehlizi andırıyordu. Çavuşla hemşerisi yanlarına yörelerine, ağaçların zirvelerine, ürkek bakışlar yönelterek yürümekteydiler. Çavuş:

“Bu dağlar, benim memleketimin dağlarına hiç mi hiç benzemiyor arkadaş. Yanlışlıkla, huyunu suyunu, yolunu dilini bilmediğim garip bir diyara düşmüş gibiyim.”

“İyi de çavuş, bundan önce de dağlık yerde değil miydik?”

“Bilmiyorum Hasan, burası bana çok esrarengiz görünüyor yav.”

“Alışırız nasılsa içimizi ferah tutmalıyız bence” dedi Kalamata’lı; “doğduğumuz yerlerin çok uzağında da olsak yurdumuzun bağrındayız yine de. Öyle değil mi Hasan?”

Kalamatalı, “işkili bırakalım şimdi, huzurumuz kaçmasın” demek istiyordu.

“Tabii ki öyle birader”dedim. “Yadırgamak da bizlere has bir duygu, alışmanın bir önceki hali...”

Ocağın üzerinde zaten hazır olan kazanı önce yıkanmak için doldurup kaynattık. Daha sonra kirlilerimiz için ayrıca kaynatacaktık. Ocağın çevresinde, kayalardan ve de ağaçlardan oturaklar yapılmıştı. Kısacası, rahatlıkla yıkanabilmemize mani bir durum yoktu. Her şey, öncekiler tarafından hazırlanmış durumdaydı. Çavuşla hemşerisi, hala şaşkın ve tedirgin bakışlarla süzüyorlardı etrafı. Ben, kaynak suyu aşılıp ılıttıktan sonra

soyunup yıkanmaya koyuldum. Beni bekliyorlarmış sanki, onlar da başladılar. Yıkanadururken, şeytan geçmiş gibi ses seda kesilince, ben, bir türkü tutturdum. Türkümün çağrışımıyla olsa gerek, Kalamata'lının aklına bir soru düşmüştü:

“Hasan” dedi “yanlış anlama arkadaş ama, öteden beri sormak istediğim bir soru var kafamda; artık müsaadenle sormak istiyorum: Yunanistanla Türkiye savaşa tutuşsa sen bir Yunan askeri olarak Türklere karşı savaşır mısın?”

“Bu soruya aşınayım ben aslında. Senden önce de soranlar oldu. Bazı sorular akla gelirken o akla münasip yanıtlarını da birlikte taşırlar. Beklenen yanıt farklıysa doğruluğuna zaten inanılmaz. Sende de kesin olan bir yanıt vardır... Ben öncelikle, ‘Savaşmayın, savaş felakettir, anlaşmazlıklar müzakerelerle çözülebilir!’ diye bağışlamak isterim ama, savaş tamtamları arasında avazım da ben de gürültüye gideriz. Aslında işin başındakiler, o sorunun yanıtını kendilerince verdikleri için ne yapacaklarını da öylece bilirler. Demem o ki, senin de sorduğun o soruya kaynaklık eden ihtimali, genelkurmay haydi haydi göz önünde bulunduracağı için, bizleri cephe gerisi hizmetlerde kullanmayı yeğlerler. İtalyanlara karşı yapılmış savaşta olduğu gibi ateş hattına sürmezler. O savaşla ilgili Gümülcine'deki şehitler anıtını gördüysen bizimkilerin sayısı hiç de az değildir.”

Biz böyle sakin sakin, hem yıkanır hem laflarken birdenbire öylesine bir gümbürtü koptu ki, ne gümbürtü?... Ağaçlar birbirine giriyor gibiydi. Ötüşleri tehlike sinyalli, değişik türde kuşlar, kanatlarını dal ve yapraklara çırpa çırpa patırtıyla fırlıyorlardı boşluğa. Sanki dağın bütün kuşları buraya toplanmıştı. Bu çırpınan ötüşlerin yanısıra mana veremediğim tuhaf sesler de duyuluyordu. Alelacele gözlerimdeki köpükleri sildiğimde ne göreyim? Çavuşla hemşerisi, ellerinde çamaşırları, “Hasan

uzaklaş! Bize kasteden birileri var!” diyerek, tabana kuvvet kaçıyorlardı... Gördüğüm manzaranın çağrışımıyla gerçek kafama dank etti. Kim neye kastetsin ki bize? Onbaşının marifeti olmalıydı bu. Arkalarından bağırdım: “Yırtıcı kuşların, döğüşen kartalların şamatasıydı!” diye ama nafiye. Dikkatle baktığımda yerde iki hemşeriye yakın düşürülmüş bir iki avuçlama (yörede avucu dolduracak irilikte taş parçası) gördüm. Evet kesin onun işiydi. Yapmıştı yapacağını köftehor.

Bu olaydan sonra, çavuş bir daha buraya ayak basmadı. Israrlarım sonucu, siperlerin kuytusunda hepi topu iki defa yıkanabildi o kadar... Köşesinde ayı yavrusu gibi kaşınıp durmayı seçti. Neyse ki bitlenmedik.

Tam kurulanıp giyinmişim ki, Periklisle Gregoris çıkageldiler. Gregoris’in elinde m1’ri de¹⁰ vardı. Periklis’e işin aslını daha sonra açıklamak üzere, “Bir şey yok dedim yırtıcı kuşların şamatasıydı.”

“Haberimiz var arkadaşım” dedi Periklis. “Her şeyi biliyoruz. Oyuncu, ayrıca bize de ima etti, sana ima ettiği gibi. Anladığımız kadarıyla oyunlarının devamı gelecek. Adam kafaya koymuş bir kere, vazgeçirebilene aşkolsun!”

Gregoris: “Müjdeli haberimizi de ben vereyim tertibime” dedi. “Periklis’le onbaşı, bölük komutanıyla konuştular. Demir kerevetler gelecek!”

“Periklis, tebrikler arkadaşım. Nasıl oldu da çavuşun olmazını oldurdunuz bir çırpıda?”

¹⁰ ABD yapımı piyade tüfeği

“O sadece olmaz demekle yetiniyordu biliyorsun; başka da bir şey yaptığı yoktu. Oysa malumdur: ‘Haykırmazsan duyulmazsın’ (‘Ağlamayan çocuğa meme vermezler’in Yunancası).”

*

Bu minval üzere zaman su gibi akıp geçti ya, hiç birimiz çavuş kadar farkına varmadık. Geçen zaman zarfında, Gregoris muradına erdi. Mektup planı tutmuştu. 20 günlük çiftçi iznini kopartıp karısıyla özlem giderdikten sonra şen şatır geri döndü. Eşine, “Çok iyi bir Türk arkadaşım var” deyip benden bahsettiğinde kadıncağız önce bir ürkmüş; “Türk’ün ne işi var Yunan ordusunda, sürüye katılmış kurt gibi? Size her türlü kötülüğü yapar sonra da sınırı aşır kaçır. Bir de arkadaşım diyorsun. Türk’ten arkadaş mı olurmuş?” diye tepki vermiş. Ama sonradan ikna olup yatışmış. Aynı bahsi köyün kahvehanesinde de açmış. Yaşlılardan biri, “Türk’ün dostluğu yamandır. Bunu bilenler bilir” demiş. Duymaya alıştığım eski nesil Yunanlıların bize karşı bu olumlu kanaatleri, acaba yeni nesil politikacıların gadrine mi uğramış ola?

Arkadaşımın eşi, vuslatlarına katkı sağladığım için bana, haç şeklinde sırmalı motiflerle bezeli, mendil ebatında, pek hoş bir el emeği eserini göndermiş. Ne kadar teşekkür ettiysem de azdır... Bir de ayrıca tertibim Gregoris’in benim için düşündüğü şahsına özgü bir hediyesi de vardı ki, desem mi demesem mi türünden. Gerçeğe ve hatıralara saygı adına onu da demiş olayım: Eşiyile, “Bu da Türk arkadaşım adına olsun” diyerek ayrıca halvette bulunmuşlar... Cahili olduğum, ne çok şeyler var şu alemde!

*

Çoğuna Periklis’le bir hayli de yalnız, civar köylere gezilerimizi ihmal etmedik. Periklis bana Yunancada yardımcı olurken kendisi de Türkçesini geliştirmekteydi.

Dağlı kardeşlerimin, biz ovalılara kıyasla daha yoksul ve yoksun olmalarına karşın, bunalımdan uzak, oldukça mutlu yaşadıklarına şahit oldum. Günün belirli saatlarında evlerinin önünde, şırl şırl akmakta olan suyun boyuna toplanan kadınlar, kızlar ve ocular, yaşlıların aktardıkları hatıralar, masallar, hikayeler ve söylenceleri, dalın halinde dinlerlerken, sanki mana aleminde sırroluyor gibiydiler. Erkekler de ona keza, ya bir kahve ocağında ya da cemaat odasında, kendi dünyalarının, şimdilik varlığını koruyan bakir saflığı içinde mutluydular. Yoksunluğu tanımıyorlardı. Onlara, tanımadıklarını tanıtacak, ama isabetlerin yanısıra musibetleri de taşıyarak dirlik dzenliklerini altüst edecek yollar, (ayak sesleri duyuluyor olsa da) henüz inşa edilmemişti. Bildikleri, “Kimse nasibinden fazlasını alamaz” dsturuydu. Bu düsturun sükun veren kuytusunda, kanaat gibi tükenmez hazineleriyle huzur içindeydiler.

Ne var ki, son zamanlarda, o sihirli dünyalarının atmosferine kasteden menfur gelişmeler baş gösterir olmuştu. Köylerinde, edep erkan yoksunu zındıklar(!) oğalmıştı. Dne kadar sayıları ikiyi  geçmeyen, sesleri de hanelerinden dışarı taşmayan radyoların sayıları hem artmış hem de sesleri ayyuka çıkar olmuştu. Ki bunlar, ahir zaman belirtisi, kıyamet alameti Deccal’ın habercisiydi... Kardere’li Hacı amca, radyonun, bir şeytan işi olduğu bariz gerçeğine, bir türlü ikna edip inandıramadığı köyün gençlerini, şeytanın tuzağına düşmüş görmekle kahroluyordu. Payamdere’li Hüseyin dayı, komşusu genç zındığın(!) radyosundan yükselen şeytan avazlarını işitmemek için “Tövbe tövbe estağfurullah” diyerek kendini kırlara vuruyordu...

*

Aynı zaman aralığında, tanış olduğum iki oban kardeşime, sürülerini bizim mıntıkada sınır çizgisine kadar yayabileceklerini

söyledim. Bu iyiliğin altında kalırlar mıydı hiç? Bize ara sıra, yüzölüp hazırlanmış, tokludur, çepiçtir, yumurtadır getirip ikramda bulunuyorlardı.

Bu arada onbaşı, senaryolarını sahnelemeyi ihmal etmiyordu. Demir kerevetlere kavuşunca tahtakurularından kurtulmuştuk ama, nöbet külfetinden kurtulmayı beceremedik. Çavuş, Nuh diyor peygamber demiyordu. Hemşerisi Kalamata'lıda gözle görülür bir ehlileşme sözkonusuydu gerçi ya, onda yazık ki hak getire idi. Bu kısır döngü devam ettikçe onbaşı da huyundan vazgeçmedi... Bana öyle geliyordu ki, bu saatten sonra her şey yoluna girse bile bu oyunların son bulacağı yoktu. Zira nerdeyse, herkeste bir bağımlılık baş gösterir olmuştu. Onbaşı biraz ara verse, "arayı fazla uzatmadık mı" deyenler oluyordu.

Bir gün, yine hepimize; "Arkadaşlar, gaipten gelen bir ses, Bulgarların bize karşı bir oyun hazırlığı içinde olduklarını söylüyor" deyince anlayan anlayacağını anlamıştı.

Ertesi günün akşamı, herkes yatağına girip uykuya teslim olmuşken, binanın çatısına ağır bir nesne düşmüş gibi bir gürültü duyuldu. Arkası gelmedi. Hepimiz uyanmış kulak kesilmiştik. Onbaşı da yatağından fırlamış kulağı kırışte ve endişeli. Birden sessizliği yırtan bir küfürle: "Bulgar domuzu bu, rahat vermeyecek bize. Belli ki sinsi emeller peşinde. Davranın!.." der demez, yine ağır bir nesnenin çatıya düşüp darp ederek yere yuvarlandığı duyuldu. Peşinden bir gürültü daha aynı şekilde yere güm edip durdu. Sanki mancınıkla gülle saldırısına maruz kalmıştık. Zaten silah elde hazır vaziyette olan herkes, kaçış deliğinden dışarıya süzölmüş olan onbaşayı müteakiben siperlere yöneldiler. Periklis de bana işmarla dışarıya fırladı. Ben en sona kaldığımı zannedip çıkmak üzereyken, meğer çavuş da hala içerdeymiş. Yanıma emekleyerek yanaştı ve zor bela çömeldi. Elinde tomsonu, tiril tiril

titriyordu. Bir ayağında çorap, diğeri yalın, postalları zaten yoktu. Korkudan da öte dehşete kapılmıştı. Konuşmalarını anlayamıyordum. Dili tutulmuş gibiydi.

“N’oluyorsun, kendine gel, ne bu halin böyle?! Korkulacak bir şeyin olabilmesi kesinlikle mümkün değil” diyerek kendisini teskin etmeye çalışırken elindeki silaha hakim olamayacak kadar azalarının çözülmüş olduğunu görüyordum. Tutup silahını kitledim. “Gel biz de çıkalım, bakalım neler oluyormuş” diyerek çavuşa gayret vermeye çalışırken keskin bir sidik kokusu vurdu burnuma. Bu şoke olmuş bedeni güçlkle kaçış deliğine doğru devitince gördüm ki, önceki durduğu yeri ıslatmıştı. Tam da onbaşının ayak ucuna düşen bir noktadaydı. O, deliğin ağzında önüne bükük bekleyedursun, ben usulca mataramdaki suyun tamamını boşaltarak o yere, (artık ne kadar olduysa) suyla ıslatılmış süsü vermeye çalıştım.

Aklım havsalam almıyordu. Nerdeyse iki metre boyunda, sıırım gibi bir delikanlı, nasıl olur da, hayatının ve yetilerinin en zinde mevsiminde, durup dururken, hiç nedensiz, bir düşman baskının olabileceğine inanıp böylesi bir paniğin dehşetine kapılabilirdi? Ama her şeye karşın, çokbilmişliğe gerek yok. Boşuna “insan çeşit çeşit yer damar damar” denilmemiştir. İnsan denen muammaya akıl sır erdirmek, her babayığidin haddine olmasa gerektir...

Ben bu durumda ne yapabilirdim?.. O kanaate vardım ki, bu arkadaşına bu saatten sonra gerçeği ifşa etsem bile kalben inanıp rahatlayamayacaktı. Diğerlerini de boşuna karşıma almış olacaktım. Hiç bir şey olmamış gibi davranıp önce ben, ardından da o, zor bela siperlere indik. Başımı kaldırıp baktığımda piramidin (beton sınır taşı) üzerine yerleştirilmiş, bizden yana bakan yanık bir el feneri vardı. Arada bir de siperlerin o ucundan üzerimize

doğru küçük toprak parçaları atılıyordu. Çavuş, tespih böceği gibi büzülüp kalmış, başını kaldıracak halde değildi.

“Bakmak ister misin, ışık gibi bir şey vardı sanki” dediğimde, sesi titreyerek, avunma içgüdüleriyle “ateşböceğidir onlar Hasan, ateşböceği” diyordu. Zavalıcık, onbaşının fena halde hışmına uğramıştı. Onbaşı, iltifat da gördü ya, marifetlerini sergilemekten vazgeçeceğe benzemiyordu. Adam hiç üşenmeden merdiven kurup çatıya yerleştirdiği iri kaya parçalarını kablolarla bağladıktan sonra, diğer uçlarını da kaçış deliğinden başucuna almış, vakit tamam olunca yapmıştı yapacağını...

Neden sonra oyun sona erip içeriye girildiğinde, ortadaki ıslaklık gözden kaçmadı. Açık unutulmuş matradan dökülmüş dediysem de Periklis’le onbaşı bunu yemediler. Dolayısıyla Perikles’e açıklamam şart oldu. Onbaşı, kesin gerçeğin farkındaydı. Diğerleri oralı olmadı zaten. Onbaşının adeta yüzü gülüyordu. Maksadına ermiş olmanın mutluluğunu yaşıyor gibiydi. Periklis kimseye sezdirmeden hemşerisi olarak onbaşıya usulca:

“Bak, benden söylemesi; bu çocuğa bir hal olursa, Tanrı esirgesin vebal altında kalırsın” dediğinde, ikimize imalı imalı göz kırptıktan sonra, herkese hitaben;

“Hepimizin malumu olduğu üzre Bulgar’a meram anlatmak elimizde değil. Öyle sanıyorum, bizden önceki timde görmeyip de bizde gördükleri yeni bir durum üzerinden hakkımızda hüküm yürüttüler. Anlaşılan o ki, geceleri lambamızın açık oluşundan tavşan uykusuyla idare eden tavşan yürekli korkaklar olduğumuz kanaatine vardılar. Elbette bunu fırsat bilip, canları her istediğinde, bu tür iğrenç oyunlarını sergileyerek, kendi yüreklerini soğuturken güya bizim yüreciklerimizi de hoplatmaya devam edecekler. Ama çok beklerler. Bulgar itinden ürküp altımıza edecek(!) değiliz herhalde. Malumunuz, düşman düşmana gazel

okumaz! Bize de bu durumda, yüreklerimizi pek tutup usanmalarını beklemek düşüyor. Sabrın sonu selamettir. Sakın ola ki, bu olanları dillendirmeyelim; amanı bilir misiniz, defe koyarlar bizi...”

Çavuşun ağzı var dili yoktu. Artık susmayı seçmiş gibiydi.

Düşünüyorum da; her ne kadar kendini tenzih etse de, hayvanlar aleminin bir mensubu olan insan denen yaratığın, birçok davranışı, küçümsediği diğer hayvanlarıyla pek ala benzerlikler arzetmekte. Tavukları göz önüne alalım. Köylük yerlerde evlerin geniş bahçelerinde serbestçe dolaşan bu hayvanların, yedikleri yemin yanı sıra kana da gereksinimleri vardır. Gerekseme had safhaya çıktığında hazır verilmeyen kanı, en kısa yoldan kendileri bulmak zorundadır. En yakın kaynak, yine kendi sürüleri içindedir. Aralarından birilerinin açlığını aramaya başlarlar. Gerisi yeterince tüylenip örtülmemiş tavuklar, bu iştah kabartıcı özellikleriyle öncelikli hedeftir. Onlardan birini göze kestirdiklerinde, hırslı gagaların şiddetiyle, amaçları kısa sürede gerçekleşir. Ardı delinmiş tavuk kaçadursun, peşindeki sürünün tamamı, açılan yaradan süzülen kanla ihtiyacını karşılar. Genişleyen yaradan sarkan bağırsaklar vasıtasıyla da bodur tavuklar ayrıca nasiplenirler.

Demem o ki, bizim çavuşun yersiz korkaklığı da, kendisinin bir açığı idi ve diğerleri bunu fırsat bilip kullanmakta gecikmediler.

*

Sınır bekçiliği görevimizin günleri sayılıyken bir sabah bölükten haber geldi. Aynı gün akşama doğru, buraya ilk gelişimizde bize liderlik eden yedek subay teğmen, beraberinde bir er bir de mekkaresi, bizleri teftişe gelecek, gece de yatıya kalacaklarmış. Şurda, henüz birkaç hafta önce ilk teftişi gerçekleştiren tabur

komutanının yeri soğumadan ikinci bir teftiş. Herhalde adet yerini bulsun türünden bir şey olsa gerekti. Bizden yana bir sıkıntı yoktu aslında. Görevine düşkün çavuşumuz sayesinde zaten hazır ve nazırdık.

Neyse, akşam saatlerine yakın geldiler. Tahmin ettiğim gibi, yasak savma kabilinden bir ziyaret olduğu bizzat teğmen tarafından ima edildi.

Mekkareci oğlan yenilerden bir acemiydi. Mekkaresini (katır hayvanı), hazırımıdan tasarruf etmek için otlağa örklemesini söyledim.

Sular karardıktan bir müddet sonra, teğmen yorgun olduklarını söyleyip yatınca hepimiz yataklarımıza gömüldük. O gece lamba yanmadı. Çavuş da penceredeki örtüyü çekip aldı.

Henüz yatağımı ısıtmış uykuyla buluşmuştum ki, sükunetle uyandırıldım. Akşamdan nöbetçi olan Periklis başucumdaydı. Parmağı ile sessiz ol işareti yaparak hazırlanıp dışarıya gelmemi işmar ediyordu. Önemli bir şey olduğu kesindi. Yoksa beni uyandırmak ihtiyacını duymazdı. Menzile yaklaşan bir şeyler mi görmüştü?

Dışarıya çıktığımda bir ayazla ürperdim. Ay ışığı vardı. Doğru sipere Periklis'in oraya yürüdüm. Önümüzdeki arazide herhangi bir şey görünmüyordu. Periklis, "O yana değil şu yana bak deyip Bulgaristan tarafını işaret ediyordu. Başımı o yana çevirdim ki, ne göreyim?! Konuk mekkarecinin örklediği katırı boşanıp sınırı aşmış, Bulgaristan tarafına atlamıştı. Çizgiye yaklaşip dikkatle baktığımda, katır, aşağıya doğru uzanan makiliklerin içine sokulmuş haldeyse de ipi, ucunda kazığıyla, henüz sürülmüş alanın nihayetinde meydandaydı. Ev sahibi olarak sorumlu sayılacaktım.

Keşke bu çocuğa güvenip de denetimsiz bırakmasaydım. Veya en iyisi, bağlayıp önüne bir tutam ot atsaydım. Olan olmuştu. Ben, ne yapılılabirli düşünürken, ruh halimi farketmiş olan Periklis:

“Hasan” dedi, “Sen geç yerime sipere gir, her ihtimale karşı tetikte ol, ben bir şekilde alacağım o hayvanı.”

Benim ona yapmayı düşünüp de tereddüt ettiğim teklifi, o bana yapmıştı. Arkadaşımı tehlikeye atamazdım. Elbet bir başkasını da... Mevzuata göre, yapılacak tek şey, herhangi bir eyleme yeltenmeden durumu üste bildirmekten ibaretti ya, gönlüm rahat değildi. Periklis’e:

“Bir şey olacağını sanmıyorum ama, sen siperinde kalmaya devam et ve sadece sahneye odaklan arkadaşım” dedim ve sınır çizgisine kadar emekledim. Silahımı emniyete alıp orada bıraktım. Sınır hattını müteakip sürülmüş yerde, hayvanı da ürkütmemek için, sessizce sürünerek ilerledim ve ipine ulaşım sınırsız kavradım. Tam o sırada yerden biter gibi iki Bulgar askeri belirdi ki, aynı anda art arda gelen iki el silah sesiyle gözden kayboldular. Doğrusu ya o saatta Bulgar devriyesinin olabileceğini aklıma getirmemiştim. İyi ki silah kullanmadılar. Periklis, kesin bana ateş edilme ihtimalini önlemek amacıyla havaya iki el sıkıvermişti... Askerlerin ani görüntüsüyle zaten ürkmüş olan katır, gerisin geriye dönüp koşmaya başladı. Şans eseri hayvanın ayakları altında ezilmekten kurtuldum ama durana kadar epey sürüklendim. Ona aldığım yoktu da, bir iş yapayım derken arkadaşımın başını yakmıştım. Ona yandım. Ne yapıp yapıp onu olaydan hariç tutmalıydım. Yatışan hayvanı alelacele bağlayıp silahımı da kaptıktan sonra koşturup çoktan dışarıya fırlamış herkesin huzurunda teğmene, “Periklis’e karşın bu eylemin sorumlusu benim. Suçumu itiraf ediyorum” dedim ama nafile... Teğmen:

“Boşuna çeneni yorma her şeyden haberimiz var” dedi “Durumu aşağıya bildirmek zorundayım.”

Geç kalmıştım. Daha doğrusu, ne de yapsam, Periklis’in canıma minnet deyip sütre gerisine çekilmeyeceğini biliyordum. Nitekim her şeyi olduğu gibi açıklamıştı. Kolunu boynuma atarak:

“Takma kafanı arkadaşım. Zamanla gülerek hatırlayacağımız bir askerlik hatıramız oldu; fena mı yani” dedi.

Bu olaydan ötürü başımızdaki teğmen yirmi gün, Periklis’le ben de onar gün filaki (hapis cezası) yemiştik. Yani askerlik süremizi ceza günü sayısı kadar uzatmıştık.

Ey dosdoğru dostluğuyla umut ve güven aşıl原因an arkadaşım, hayattaysan kulakların çınlasın!

“Domuz derisinden post gavurdan dost olmaz” sözündeki gavurdan kasıt, insan kılıklı, lakin insanlıktan nasibi olmayan herhangi biriye, o sözde hak payı aranabilir. Yok eğer kastedilen gayrimüslim ise, olmaz; zira, birbirini ye ye doymayan müslümanların hatırı kalır...

Hasan Meyzinoğlu

Sınır Karakolu

ekitap.ayorum.com